

2021

Tipologia LAUNDROMAT

ELUCIDAREA CIRCUMSTANȚELOR
COMISIA PARLAMENTARĂ DE ANCHETĂ, MAI 2021

CONDUCĂTOR | Inga Grigoriu

Cuprins:

INTRODUCERE	2
Preambul Procedural	2
Sumar executiv:	6
I. DESCRIEREA TIPOLOGIEI	13
II. DIMENSIUNEA JURIDICĂ	16
2.1 Modificarea legislației ce a facilitat spălările de bani	16
2.2 Emiterea ordonanțelor de către instanțele judecătorești	21
III. DIMENSIUNEA FINANCIARĂ INTERNĂ.....	23
3.1 Atribuțiile și acțiunile/inacțiunile BNM.....	23
3.2 Rolul executorilor judecătorești.....	24
3.3 Încălțări ale legislației constatate de BNM la BC Moldinconbank S.A.	26
3.4 Cazuri de eliberare a numerarului/dosarul coruperii deputaților	27
3.5 Studiu de caz - S.A. MOLDCARTON	31
3.6 Conexiuni între fraudă bancară, atacurile raider și tipologia ”Laundromat”	32
IV. DIMENSIUNEA FINANCIARĂ EXTERNĂ	34
4.1 Traseul mijloacelor financiare pe plan extern	34
4.2 Acțiunile SPCSB pe plan extern	34
V. DIMENSIUNEA POLITICĂ	36
5.1 Originea schemelor de spălare a banilor prin Republica Moldova.....	36
5.2 Evoluția politică 2009-2015 - lupta între factorii decidenți	40
5.3 Acțiunile BC Victoriabank, BEM și ASITO SA	42
5.4 Infrațiunea predicat – motiv pentru clasarea cauzei penale în a. 2020	43
VI. Lista scurtă a particularităților tipologiei	44
VII. Procesele verbale ale audierilor publice privind acțiunile/inacțiunile autorităților	45
VIII. Propuneri și recomandări pentru modificarea cadrului normativ solicitate de la instituții	46
IX. Cadrul instituțional cu atribuții în domeniul combaterii și prevenirii spălărilor de bani și finanțării terorismului.....	52
C O N C L U Z I I.....	55
ABREVIERI:.....	58

INTRODUCERE

Preambul Procedural

Comisia pentru elucidarea tuturor circumstanțelor care au dus la spălarea banilor în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătorilor și al instituțiilor financiar-bancare din Republica Moldova a fost constituită prin Hotărârea nr. 213 a Parlamentului din 30 noiembrie 2020, cu o componență numerică de 7 deputați:

Președinte:

GRIGORIU Inga – Frațiunea parlamentară „ACUM PLATFORMA DA”;

Vicepreședinte:

SUHODOLSKI Alexandr – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova;

Secretar:

ALAIBA Dumitru – Frațiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM”;

Membri:

ȚÎRDEA Bogdat – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova;

GUZUN Ludmila – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova;

ULANOV Denis – Frațiunea parlamentară „Partidul ȘOR”;

CEBOTARI Vladimir – Grupul parlamentar „PRO MOLDOVA”.

Scopul Comisiei a constituit cercetarea complexă a circumstanțelor de fapt, a rolului instituțiilor publice, persoanelor publice și private, cauzelor și a cadrului legal care au făcut posibil și au condus la fenomenul spălărilor de bani originari din Federația Rusă prin R. Moldova, în perioada anilor 2010-2014, tipologie numită generic „Laundromat”.

În acest sens, Comisia parlamentară de anchetă a colectat informații și audiat mai multe entități publice și funcționari din Republica Moldova (SPCSB, BNM, PG, PA, SIS, CNA, Biroul Național Central Interpol Chișinău, Curtea de Conturi, Curtea Constituțională, Președinția RM, CSM, CSJ, UNEJ ș.a, inclusiv ex-deputați, ex-funcționari de rang înalt și conducători de instituții) cât și entități din jurisdicții străine, cum ar fi Federația Rusă, adresând, până în prezent, 180 demersuri.

În baza Hotărârii Parlamentului nr. 213/2020, pentru realizarea scopului și sarcinilor propuse, a fost stabilit termenul de activitate a comisiei de 165 zile, inclusiv pentru prezentarea raportului.

Pentru realizarea scopului și sarcinilor propuse, Comisia a studiat următoarele documente:

- a) Studii și cercetări vizând fenomenul spălării banilor: „Puterea hibridă” – IDIS viitorul, “Laundromatul rusesc – schema de spălare a 70 miliarde dolari facilitată de elitele politice din Moldova”, Transparency International, investigații jurnalistice Rise, Ziarul de Gardă, Anticorupție, Jurnal ș.a. ;
- b) Opinia științifică în scris, cu titlu consultativ, a Departamentului Drept Penal al Facultății de Drept (USM) la solicitarea nr. 9-6d/20-7604 din 23.11.2020 a Procuraturii Generale a Republicii Moldova;
- c) Documente prezentate la solicitarea Comisiei: scrisori interdepartamentale și instituționale, răspunsuri la demersurile Comisiei, acte prezentate cu parafă secretă;
- d) Nota informativă privind examinarea cauzelor în procedura în ordonanță ce vizează încasarea unor sume considerabile de la agenți economici străini, precum și cauzele studiate în cadrul generalizării, cu numărul de ieșire 51-72/14 din 17.04.2014, prezentată de Curtea Supremă de Justiție;
- e) Punctele de vedere ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Universității de Stat din Moldova, Academiei de Științe a Moldovei, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Băncii Naționale a Moldovei ce vizează Hotărârea pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 1104- XV din 06.06.2002 ”Cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției” și Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 ”Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului” nr 27 din 25.11.2010;
- f) Nota explicativă la proiectul de lege pentru completarea și modificarea Legii nr. 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Apariția sintagmei ”având efect suspensiv”;
- g) Stenograme ale ședințelor Parlamentului din 2010, precum și procese verbale ale ședințelor Comisiei Parlamentare de securitate națională, apărare și ordine publică 2010-2014;
- h) Copiile sesizărilor Procurorului General ce țin de eliberarea acordului la pornirea urmării penale în privința unor judecători și ex-judecători și Hotărârea din 29 septembrie 2016 nr. 623/26 integrală (motivată) prin care au fost admise sesizările menționate;
- i) Documente prezentate de Banca Națională a Moldovei cu privire la acțiunile instituției privind fenomenul spălărilor de bani: scrisori, rapoarte din anii de referință
- j) Rapoartele Moneyval de evaluare reciprocă cu privire la prevenirea spălării banilor și combaterea terorismului din Republica Moldova (2012 - 2019);
- k) Acte informative despre legalitatea tranzacțiilor (contractelor) B.C. ”Moldindconbank” S.A, Banca de Economii a Moldovei inclusiv cu întreprinderile comerciale Î.C.S. ”Lidiana Lux” S.R.L. și S.R.L. ”BN-Proalim” cu Î.M. ”Moldcarton” S.A.;
- l) Raportul Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.143/2019;

- m) Raportul Comisiei de anchetă pentru investigarea tuturor circumstanțelor preluării forțate (atac de tip raider) a acțiunilor băncilor comerciale, companiilor de asigurări/reasigurări din Republica Moldova, exercitată în perioada anilor 2010–2012, nr. 196 din 19.11.2020;
- n) Procesele verbale întocmite în urma audierilor publice realizate de comisie (11 PV);
- o) Cadrul normativ modificat în anii 2010-2014: Legea nr. 1104- XV din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției;
- p) Proiectul de lege nr.1774 pentru modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004, aprobat prin Legea nr. 143/2010;
- q) Proiectul de lege cu privire la modificarea articolului 8 din Legea nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, cu numărul de înregistrare 1715;
- r) Proiectul de lege pentru modificarea art. 3 din Legea 1216 – XII din 3 decembrie 1992 cu privire la taxa de stat , înregistrat cu nr.675 din 12.03.2010;
- s) Recomandările cu privire la stabilirea relațiilor transfrontaliere în contextul legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, aprobate prin HCA al BNM nr. 42 din 27.02.2014. *Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.53-59/326 din 07.03.2014;*
- t) Veaceslav Negruța, ”Cronologia situației la BEM în 4 capitole”
- u) Raport al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, anul 2015
- v) Raportul financiar al Westburn Enterprises Limited 2012;
- w) Raportul financiar al Westburn Enterprises Limited 2014;

Audierile parlamentare:

Întrebările pentru audieri au fost elaborate de către membrii comisiei de anchetă și consultanții, experții delegați. Întrebările au fost adresate persoanelor-cheie, responsabile de gestiunea, monitorizarea, prevenirea și combaterea spălării banilor. Audierile au avut loc la sediul Parlamentului Republicii Moldova și au fost organizate de către Comisia specială de anchetă în perioada decembrie 2020 – martie 2021. În cadrul audierilor au fost invitate următoarele persoane:

1. Vasile Șarco – directorul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
2. Alexei Barbăneagră – ex- secretar al Consiliului Suprem de Securitate;
3. Nicolae Timofti – ex-președintele Republicii Moldova;
4. Viorel Chetraru – ex- director Centrul Național Anticorupție (actualul vice-președinte Curtea de Conturi);
5. Dorin Drăguțanu – ex- guvernator Banca Națională a Moldovei;
6. Mihai Bălan – ex- director al Serviciului Informațional de Securitate;
7. Alexandr Stoianoglo- Ex- președinte al Comisiei Naționale de Securitate și Apărare Națională a Parlamentului (actualul procuror general);
8. Alexandru Tănase - Ex-Președinte al Curții Constituționale;
9. Mihai Poalelungi - Ex- Președinte al Curții Supreme de Justiție;
10. Corneliu Gurin - Ex-Procuror General;
11. Adriana Bețișor - Ex-adjunct al Procurorului-Șef al Procuraturii Anticorupție;
12. Viorel Morari- Procuror șef suspendat Procuratura Anticorupție;
13. Valeriu Guma – ex-deputat;

14. Valeriu Saharneau – ex-deputat;
15. Eduard Varzari - Adjunct al Procurorului șef al Procuraturii Anticorupție (expert titular - Grupul de experți pentru lupta contra spălării banilor și finanțării terorismului - MONEYVAL);
16. Viorel Radețchi - Procuror în cadrul Procuraturii Generale;
17. Executorii Judecătorești – Anatolie Chihai; Nicolae Zmeu; George Boțan; Nicolai Cîlcic; Svetlana Mocan;
18. Judecătorul emitent de ordonanțe – Victor Orîndaș;
19. Cristina Țarină – ex-vice-direcțor CNA;

Din numărul total al celor invitați, s-au prezentat la audieri:

1. Vasile Șarco – directorul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor împreună cu directorul adjunct - Evghenii Sîrbu;
2. Viorel Chetaru – ex- director Centrul Național Anticorupție (actualul vice-președinte Curtea de Conturi;
3. Ruslan Munteanu și Vadim Vrabie – ex-vice-directori ai Serviciul Informațional de Securitate;
4. Viorel Morari- Procuror șef suspendat Procuratura Anticorupție;
5. Cristina Țărnă – ex-vice-direcțor CNA
6. Valeriu Saharneau – ex-deputat;
7. Valeriu Guma – ex-deputat;
8. Eduard Varzari - Adjunct al Procurorului șef al Procuraturii Anticorupție (expert titular - Grupul de experți pentru lupta contra spălării banilor și finanțării terorismului - MONEYVAL);
9. Vladimir Munteanu – vice guvernator al BNM și Andrei Burciu – șef adjunct al Direcției Combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului;
10. Vitalie Mămăligă – director al insolvenței S. A. Moldcarton;

Au refuzat să se prezinte în cadrul audierilor publice:

1. Alexei Barbăneagră – ex- secretar al Consiliului Suprem de Securitate;
2. Nicolae Timofti – ex-președintele Republicii Moldova;
3. Dorin Drăguțanu – ex- guvernator Banca Națională a Moldovei;
4. Alexandr Stoianoglo- Ex- președinte al Comisiei Naționale de Securitate și Apărare Națională a Parlamentului (actualul procuror general);
5. Alexandru Tănase - Ex-Președinte al Curții Constituționale;
6. Mihai Poalelungi - Ex- Președinte al Curții Supreme de Justiție;
7. Corneliu Gurin - Ex-Procuror General;
8. Adriana Bețișor - Ex-adjunct al Procurorului-Șef al Procuraturii Anticorupție;
9. Viorel Chetaru – ex- director Centrul Național Anticorupție – fiind invitat suplimentar pentru a fi audiat în legătură cu modificarea Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

Comisia parlamentară de anchetă a comunicat instituțional, adresând, în total 180 demersuri, iar cele mai importante răspunsuri vor fi atașate la prezentul Raport.

Sumar executiv:

1. Patru dimensiuni complexe - dimensiunea juridică, dimensiunea financiară internă, dimensiunea financiară externă și dimensiunea politică, combinate între ele, au realizat în R. Moldova o schemă inedită de deghizare a mijloacelor financiare presupus ilicite, originare din Federația Rusă și tranzitate prin Republica Moldova către diverse jurisdicții străine, înfăptuită prin intermediul ordonanțelor judecătorești. Un aspect particular al acestei operațiuni îl constituie modificarea prealabilă a cadrului normativ care a asigurat implementarea acestei tipologii. În speță, sintagma ”**având efect suspensiv**” din aliniatul 1², al art. 14 din Legea 190, a avut o mai mare putere asupra deciziilor Serviciului Prevenire și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiară), entitate ce reprezintă centrul național de colectare, analiză și diseminare a datelor financiare, decât alte acțiuni ale Serviciului. Etapa apariției/dispariției sintagmei menționate, cât și impactul produs asupra acțiunilor instituției este descris și explicat în dimensiunea juridică și politică a prezentului raport.

2. În anii 2010-2014, în baza a 36 ordonanțe judecătorești¹, din conturile corespondente a 20 bănci din Federația Rusă deținute la B.C. “Moldindconbank” S.A., au fost încasate forțat mijloace bănești în sumă totală de 22 013 152 564 USD de către 5 executori judecătorești din R. Moldova și transferate în conturile curente a 20 companii off-shore deschise la B. C. MOLDINCONBANK S.A. și TRASTA KOMERCBANKA, Letonia, ulterior, mijloacele financiare fiind transferate către persoane fizice și juridice cu conturi deschise în bănci comerciale din cca 60 state. Operațiunile bancare se manifestau prin scoaterea capitalului financiar din Federația Rusă către zone off-shore cu utilizarea sistemului bancar moldovenesc. Însumat, conform unor estimări efectuate de organele competente naționale și internaționale, circa 400 miliarde dolari proveniți din activități ilicite pe teritoriul Federației Ruse, au avut drept destinație finală jurisdicții din cadrul Uniunii Europene, SUA, China, Emiratele Arabe Unite, Turcia, Australia, Marea Britanie, Ucraina, Cipru, Argentina, Barbados, Belize, Canada, Egipt, Grecia, India, Indonezia, Insulele Man, Israel, Japonia, Kazahstan, Malaiezia, Malta, Mauritius, Noua Zeelandă, Singapore, Africa de Sud, Coreea de Sud, Sri Lanka, Taiwan, Uruguay, Vietnam ș.a. state.

3. Ordonanțele judecătorești emise în anii de referință, 2010-2014, reprezentând recunoașterea, contrar normelor în vigoare², de către instanțele moldovenești a unor datorii în proporții deosebit de mari în baza contractelor de împrumut și a cambiilor, realizează doar un tip din multiplele scheme de spălări de bani desfășurate pe teritoriul R. Moldova, implementate de grupuri infracționale, personaje rezidente și nerezidente. Astfel, doar prin intermediul ordonanțelor judecătorești, a fost dispusă încasarea și transferarea către alte persoane calificate drept creditor peste 22 miliarde de dolari.

¹ <https://www.rise.md/wp-content/uploads/2014/08/P-8.pdf>

² <https://www.rise.md/wp-content/uploads/2018/05/Nota-informativa-CSJ-ordonante-Energoalians.pdf>

4. Tipologia, denumită generic “LAUNDROMAT” de către instituțiile naționale sau „schema moldovenească”³ numită de către instituțiile din Federația Rusă, avea în calitate de reprezentanți legali ai companiilor creditoare înregistrate în zone off-shore cetățeni, exclusiv ai Ucrainei, a căror misiune era să depună cereri de chemare în judecată în numele entităților juridice creditoare, cu scopul de a fi emise ordonanțele judecătorești către executorul judecătoresc ales de creditor. Toate ordonanțele erau executate doar într-o singură bancă comercială din R. Moldova, iar mijloacele financiare erau încasate forțat nu de la fidejursorii indicați în ordonanțe, ci de pe contul băncilor corespondente din Federația Rusă, ele neavând statut de fidejursor în contractele de împrumut fictive, dar care procesau plăți în favoarea sau la ordinul fidejursorilor indicați în ordonanțe

5. Aceste aspecte reprezintă, de asemenea, momente cheie în realizarea tipologiei, iar rolul executorilor judecătorești era unul de o importanță vădită în implementarea operațiunii: aceeași 5 executori judecătorești erau contractați de către cele 20 companii creditoare înregistrate în zone off-shore, companii întâlnite și în alte scheme bine puse la punct pe teritoriul R. Moldova, precum falimentarea de întreprinderi de importanță regională, atacuri raider, jaful bancar, entități nerezidente numite: RONIDA INVEST LLP, MIRABAX INVESTMENTS LIMITED, CHESTER NZ LIMITED, ZORBA INTERNATIONAL, SEABON LIMITED, WESTBURN ENTERPRISES LIMITED, PVERT SYSTEM LIMITED, VALEMONT PROPERTIES LTD, CALDON HOLDINGS LIMITED ș.a. Potrivit raportului Kroll, entitățile juridice menționate, ar fi conexe grupurilor de companii afiliate lui Platon Veaceslav, Vladimir Plahotniuc, Ilan Șor.

6. Pe parcursul investigării mecanismelor de implementare a tipologiei denumite generic LAUNDROMAT, de către instituțiile naționale responsabile au fost constatate date, conexiuni sau implicări directe privind utilizarea mijloacelor financiare provenite din Federația Rusă ce au generat îmbogățiri ilicite și evaziuni fiscale pe teritoriul R. Moldova, achiziții de acțiuni a două companii de asigurări și instituții financiare din R. Moldova, achiziții de valori mobiliare, de bunuri mobile și imobile în Uniunea Europeană, extrageri de numerar în proporții deosebit de mare, corupere de deputați și demnitari de stat având nivel de conducere în cadrul Parlamentului și Guvernului R. Moldova, judecători, alimentări de conturi ale membrilor de familie ale foștilor demnitari de stat, finanțări cu mijloace provenite din Laundromat a contrabandei, a diverselor entități juridice, organizații non-profit, fluxuri semnificative de mijloace financiare prin instituții financiare ale R. Moldova în conturile unor persoane fizice și juridice nerezidente. Toate aceste activități ilicite exclud percepția, intenționat formată în societatea noastră, privind doar caracterul tranzitoriu al acestor fluxuri bănești de proveniență dubioasă și că aceste mijloace nu au produs impact pe plan național.

7. Un element al impactului pe plan național, al cărui scop consta în obținerea anumitor decizii politice, derivă din acțiunile de urmărire penală efectuate de către colaboratorii SPCSB în comun cu Procuratura Anticorupție. Astfel, printr-o tranzacție, compania CHESTER NZ LIMITED, din contul său curent deschis la BC Moldinonbank SA, transferă mijloace bănești în suma totală de cca 2,5 milioane EUR în adresa persoanei fizice nerezidente, cetățean al Ucrainei, PRYMAK Ludmyla, având ca destinație acordarea împrumutului în conformitate cu un contract încheiat între părți. Ulterior, prin BC

3

https://www.kommersant.ru/search/results?places=&categories=&datestart=10.04.2020&dateend=10.04.2021&sort_type=1®ions=&results_count=&page=1&search_query=%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F+%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0

MOLDINDCONBANK SA, la 13.02.2014, PRYMAK Ludmylei i se eliberează mijloace bănești în numerar în sumă de peste 1,8 milioane EUR. De către colaboratorii SPCSB, CNA, PA într-un safeu metalic al unei bănci comerciale, au fost identificați în numerar banderolați (sigilați), mijloace financiare în sumă de 500 000 EUR, iar pe banderolă erau imprimare datele băncii, care corespund cu datele banilor eliberați persoanei PRYMAK Ludmyla. Acest subiect este menționat și în prezent într-o cauză penală inițiată de Procuratură pe marginea coruperii unor deputați din Parlamentul Republicii Moldova.

8. Analizând mișcările de pe conturile bancare ale persoanei fizice nerezidente, PRYMAK Ludmyla, reprezentantul companiei înregistrate în Noua Zeelandă, CHESTER NZ LIMITED, această persoană, pe lângă altele câteva, în anii de referință a extras în numerar prin BC MOLDINDCONBANK SA 19,558,848.00 USD; 11,087,740.00 EUR; 27,955,851.00 MDL. De asemenea, alte persoane fizice nerezidente, prezente în tipologie, au extras în numerar sume în proporții deosebit de mari, iar una dintre ele, în prezent, este condamnată în Federația Rusă. Conform rapoartelor instituțiilor competente, în numerar au fost extrași circa 50 milioane dolari, totodată, în cadrul audierilor publice cu prezența reprezentanților SPCSB, aceștia au opinat că o parte din mijloacele bănești în numerar au fost scoși din R. Moldova prin segmentul transnistrean.

9. În acest sens, Comisia a înaintat un demers suplimentar către autoritățile competente pentru a stabili dacă au existat interacțiuni între CHESTER NZ LIMITED, persoana fizică nerezidentă, Prymak Ludmila cu persoane expuse politic din R. Moldova. Urmare a investigațiilor financiare desfășurate, instituțiile abilitate au identificat conexiuni între activitatea financiară a companiei CHESTER NZ LIMITED cu persoane juridice suspecte a fi afiliate cu Platon Veaceslav, Plahotniuc Vladimir, Șor Ilan, Lucinschi Chiril.

10. Menționăm că Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, entitatea cu rol determinant sub acest aspect, dar și alte instituții competente, dețin toate datele privind explicarea tipologiei de la intrarea primei tranzacții financiare, până la ieșirea ultimei, numele beneficiarilor, cum au fost utilizate mijloacele, ce alte tipologii au mai fost identificate pe parcurs, ce probleme sistemice au fost identificate și în ce perioadă anume, cum au fost identificate, cum s-a reacționat, în ce mod s-a reacționat, ce instituții au fost implicate, câte grupuri internaționale de anchete au fost constituite și câte dintre ele au fost prezidate de către Serviciu.

11. La data de 17 octombrie 2010, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC), a recepționat de la BC Moldinconbank SA informație cu privire la o tranzacție suspectă referitor la executarea unei ordonanțe judecătorești în care era recunoscută ca datorie o sumă în dolari SUA în proporție deosebit de mare. La acel moment CCCEC nu a intervenit în vederea blocării acestei tranzacții suspecte, declarate de instituția financiară. În audierile publice, reprezentanții SPCSB au concluzionat că scopul acestui virament bancar cu care a demarat operațiunea, a fost să testeze acțiunile instituțiilor statului și măsurile ce vor fi întreprinse ulterior. Urmare a inacțiunilor, o dinamică în creștere a avut loc începând cu anul 2011.

12. Ca obligație a funcțiilor pe care le îndeplinește Serviciul Prevenire și Combaterea Spălării Banilor, ulterior, pe măsura recepționării de la banca comercială a informațiilor cu privire la tranzacțiile efectuate în baza ordonanțelor judecătorești, Serviciul analiza dosarele juridice ale clienților băncii, contractele ce au stat la baza acestor operațiuni

bancare, inclusiv, demara procedurile de efectuare a solicitărilor către partenerii străini, în vederea obținerii informațiilor cu privire la originea banilor, în cazul acestei operațiuni, de la Serviciul analogic din Federația Rusă. Totodată, companiile care își asumau mijloacele financiare erau nerezidente, înregistrate în Marea Britanie, Noua Zeelandă, Belize și alte state, astfel, se înaintau solicitări către Serviciile similare din aceste jurisdicții străine, cu privire la beneficiarii efectivi ai acestor companii, activele deținute și dacă nu sunt implicate în careva acțiuni suspecte.

13. Serviciul, în perioada 2010-2013, s-a focusat mai mult pe obținerea primordială a informațiilor referitor la originea banilor ce intrau în sistemul bancar național din exterior, decât pe alte activități interne, ce ar fi putut stopa implementarea operațiunii pe teritoriul R. Moldova. Standardul internațional ce prevede modul de implicare a serviciilor speciale ale organelor de drept în investigarea așa numitelor tipologii de spălare a banilor, presupun obținerea informațiilor ce ar stabili că mijloacele financiare sunt de origine criminală. În faza incipientă, acest lucru, conform șefului instituției, Vasile Șarco, era în dificultate de a fi demonstrat de către Serviciu, astfel, reprezentând un motiv pentru care unele state europene au refuzat în difuzarea informației solicitate, invocând că nu există informație ce ar proba originea criminală a banilor. În total, au fost înaintate circa 200 de solicitări către circa 100 state cu care Serviciul a luat legătura pentru a putea stabili toate circumstanțele privind existența unei tipologii. Tranzitarea mijloacelor bănești din banca moldovenească către statele lumii s-a desfășurat pe două direcții: o parte din mijloacele financiare erau virate către TRASTA KOMERCBANKA, Letonia și o altă parte, direct către beneficiari - diverse persoane juridice cu conturi bancare înregistrate în instituții financiare din 62 state ale lumii. Ulterior, la cele 62 au mai derivat încă 30.

14. Pe plan național, pentru a se opune fluxului financiar în proporții deosebit de mare, Serviciul a aplicat 46 de decizii de blocare a tranzacțiilor suspecte la BC MOLDINCONBANK S.A. aferente măsurilor asigurătorii pe tipologia în cauză. În pofida acestor acțiuni, operațiunea se desfășura fără mari impedimente până la mijlocul anului 2014, motivul fiind cadrul normativ, modificat în anii 2010-2011, în special pentru această schemă de spălări de bani. În cadrul audierilor publice, reprezentanții instituției nu au oferit un răspuns clar dacă au atenționat, pe parcursul a. 2011-2014, în mod public sau în mod particular factorii decidenți, despre modificările operate, sau dacă Serviciul a inițiat anulările acestora, inclusiv și dacă a venit cu propuneri de modificare a cadrului legal menite să stopeze tipologia.

15. Prin aprobarea Legii nr. 67 din 2011 pentru modificarea și completarea Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, a facilitat punerea în aplicare a prezentei tipologii, în special, art.14 alin. 1² cu referire la efectul suspensiv al deciziei Serviciului de aplicare a măsurilor asigurătorii privind stoparea fluxurilor financiare. Efectul suspensiv se producea din momentul când deciziile Serviciului erau atacate cu recurs în instanța de judecată conform alin. 1² art. 14 al Legii menționate supra. Acest fapt presupunea doar simpla înregistrare a cererii reprezentanților companiilor nerezidente în cancelaria instanței de judecată cu prezentarea copieii cererii înregistrată instituției bancare, ultima deblocând tranzacțiile suspendate. Astfel, toate mijloacele financiare care la acel moment erau stocate în soldurile conturilor subiecților, automat se deblocau, asigurând transferul mijloacelor financiare în exterior.

16. În legătură cu modificările în legislație privind art. 14 alin 1². Comisia parlamentară de anchetă a elucidat un aspect deosebit – din actele aferente solicitate suplimentar s-a stabilit că însăși CCCEC, în a. 2011, neavând drept de inițiativă legislativă, a propus sintagma „având aspect suspensiv” ca amendament ce a fost susținut de comisia parlamentară raportoare securitate națională, apărare și ordine publică, a cărei președinție era deținută de către ex-deputatul PD, Stoianoglo Alexandr, actual Procuror General. În concluzie, motivul invocat de către SPCSB drept impediment de stopare a fluxului financiar ilicit și anume sintagma „având aspect suspensiv”, a fost creat de însăși CCCEC. În cadrul audierilor cu reprezentanții SPCSB, aceștia s-au arătat surprinși de acest aspect constatat de către lucrările Comisiei de anchetă.

Notă: în anul 2017-2018, ex-directorul adjunct al CNA (succesorul de drept al CCCEC), Cristina Țărnă, a utilizat în comunicarea sa publică sintagma „dezactivarea butonului roșu la CNA”, invocând că modificarea în legea vizată a venit la inițiativa unei persoane cu interese în sectorul bancar, consiliată de Mihail Gofman (ofițer al CCCEC, director adjunct al SPCSB). De asemenea, a specificat că amendamentul a fost introdus abuziv și a fost activ timp de câțiva ani, din 2011 până în 2014.

În consecință, ex-ministru al finanțelor, dn Veaceslav Negruța, în comunicarea publică din acea perioadă, 2017-2018, s-a referit la ex-deputatul PD, Valeriu Guma. În urma analizei amendamentului propus de fostul parlamentar, s-a constatat că nu la el se putea referi dna Țărnă, deoarece art. 14 alin. 1, amendat de V. Guma, a rămas activ până la sfârșitul a. 2017, când a fost votată noua lege Nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la spălările de bani și finanțarea terorismului. Astfel, dna Țărnă se putea referi doar la alin 1² din articolul vizat, care a însemnat, în opinia dnei, ”deconectarea butonului roșu la CNA”.

Modificarea aliniatului vizat 1², al art. 14 din Legea 190, a fost posibilă abia în iulie 2014, după trei ani și doar în urma asumării de răspundere a Guvernului Leancă.

17. Pe parcursul anilor 2010-2014, Serviciul a solicitat către Banca Națională a R. Moldova efectuarea controalelor tematice pe subiectul tranzacțiilor financiare suspecte, derulate la BC Moldinconbank SA. În urma sesizărilor, BNM a efectuat 5 controale complexe și 6 controale tematice la banca menționată. Un raport ce vizează întreaga tipologie a fost întocmit la data de 07.07.2014 și remis SPCSB la data de 11.07.2014 numit “Cu privire la rezultatele controlului tematic efectuat la BC MOLDINCONBANK S.A.”, fiind datat cu parafă ”secret profesional”.

18. Drept urmare, BNM aplică sancțiuni sub formă de amendă în valoare de 2 milioane de lei băncii, totodată, avertizând membrii Comitetului de conducere. O astfel de sancțiune avea capacitatea să producă vreun impact în vederea stopării pe viitor a astfel de tipologii? De asemenea, urmare a neregulilor depistate, BNM a informat organele de drept competente în legătură cu identificarea faptelor de încălcare a legislației sau a activităților suspecte de spălare a banilor.

19. Totodată, pe parcursul anilor 2011-2013, BNM efectua inspecții pe teren la BC MOLDINCONBANK S.A., constatând că prin intermediul unor conturi ale executorilor judecătorești deschise la bancă erau efectuate tranzacții de încasare a datoriilor neonorate ale unor persoane juridice nerezidente. BNM nu a luat act cu privire la aceste tranzacții,

motivând prin faptul că nu dispunea de informație privind caracterul ilegal al sursei mijloacelor bănești sau a faptului că documentele executorii erau emise în baza unor ordonanțe ale instanțelor de judecată falsificate. De asemenea, BNM a invocat faptul că nu a fost informată de către Banca Centrală din Federația Rusă privind careva nereguli ale băncilor din Rusia.

20. Ca urmare a tranzacțiilor suspecte, BNM a modificat regulamentul nr. 172 din 04.08.2011 privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Dar, doar în anul 2014 a fost inclus ca factor de risc sporit efectuarea plăților cu existența documentelor executorii – HCA al BNM nr. 135 din 17.07.2014, MO nr. 261-267/05.09.14, art. 1286.

21. Astfel, de la executarea primei ordonanțe judecătorești în a. 2010, abia spre a. 2014, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, constatând într-un final că această operațiune poartă caracterul unei tipologii transnaționale materializată în spălarea banilor din Federația Rusă, tranzitați prin sistemul bancar autohton și ulterior transferați la diverse companii nerezidente, inclusiv din zonele off-shore, a demarat un șir de acțiuni mai insistente, iar informațiile acumulate au servit temei pentru inițierea de către Procuratura Anticorupție a cauzei penale nr. 2014978027, pornită la 14 februarie 2014 în conformitate cu prevederile art. 249, Cod Penal.

22. Totodată, menționăm că factorii decidenți politici își manifestau inacțiunea în raport cu fenomenul spălărilor de bani ce avea loc pe teritoriul R. Moldova. Un cerc vicios de circumstanțe – modificarea cadrului legal, implicarea și presiunea politicianului din acea perioadă, făcea posibilă implementarea tipologiei fără impedimente. Din comunicarea instituțională cercetată, cuprinzând informații remise Consiliului Suprem de Securitate pe care este aplicată parafa: "strict secret", "secret", "restricționat", adresate de către Procuratura Generală, Centrul Național Anticorupție, Banca Națională, Serviciul de Informații și Securitate ș.a. insituții, s-a constatat că grupurile de interese asociate direct sau indirect cu diverse rețele ale crimei organizate erau cunoscute și tolerate de către toți factorii decidenți naționali.

23. În cadrul audierilor publice, reprezentanții SPCSB au menționat că nu Serviciul, BNM sau Procuratura R. Moldova au stopat tipologia, chiar dacă în 2014 acțiunile acestor instituții păreau mai ferme, cu blocări ale tranzacțiilor și intentarea procedurii de urmărire penală la 14 februarie al aceluiași an. Din evenimentele pe dimensiunea politică cercetate ce s-au desfășurat în perioada de referință, derivă că un factor determinant a influențat asupra implementării și stopării subite a acestei operațiuni – grupurile infracționale cu influențe semnificative în politic au ajuns la neînțelegeri pronunțate, care au decurs, ulterior, inclusiv și în diverse răfuieli între părți.

24. Drept urmare, la 21 iulie 2014, Guvernul Leancă, instituit în funcție în a. 2013 în urma mai multor confruntări pe arena politică dintre PDM și PLDM, aspect descris în dimensiunea politică a prezentului raport, vine în plenum Parlamentului cu asumarea de răspundere pentru 11 proiecte, printre care legi ce vizează ridicarea imunității judecătorilor pentru infracțiunile de spălare de bani și de îmbogățire ilicită, răspunderea disciplinară și penală a judecătorilor, modificări privind contracararea spălării banilor, astfel încât să se ofere instrumente eficiente structurilor care luptă cu spălarea banilor, prin reglementarea detaliată a cazurilor când deciziile Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pot fi suspendate de către un judecător. Astfel, s-au executat modificările în cadrul legal în vederea stopării fluxului financiar suspect în proporții

deosebit de mari. Pe de o parte, operațiunea Laundromat a fost pusă pe frâne la mijlocul a. 2014, dar nu și jafal bancar care se desfășura concomitent prin eliberarea de credite neperformante, a cărui culminație a avut loc în noiembrie, 2014.

25. Conform Procuraturii Anticorupție a R. Moldova, după stoparea tipologiei, în decursul a câțiva ani, autoritățile competente din Federația Rusă, au pornit cauză penală cu nr. 315712 în baza a două componente de infracțiune: art. 193/1 alin. 3 lit. a) Cod Penal al Federației Ruse – transferul și convertirea mijloacelor bănești în valută și unitatea monetară națională către companii nerezidente cu folosirea actelor false și în baza art. 210 alin. (1-2) din Codul Penal al Federației Ruse – organizarea unei organizații criminale și participarea în cadrul unei organizații criminale.

26. În prezent, Conform declarațiilor Ministerului Afacerilor Interne⁴ a Federației Ruse, directorul trezoreriei BC Moldindconbank S.A., Elena Platon, a fost condamnată în acest dosar pe data de 11 martie 2021 de către Judecătoria sectorului Tverskoy din Moscova ca fiind un membru activ al comunității criminale internaționale, condusă de către fratele ei, Veaceslav Platon și aliatul său, Vladimir Plahotniuc, aplicându-i-se pedeapsă de privare de libertate pentru un termen de 10 ani într-o colonie de regim general, cu confiscarea averii. În calitate de învinuiți în dosar, Veaceslav Platon, Vladimir Plahotniuc, dar și Renat Usatii, sunt dați în căutare internațională de către organele competente din Federația Rusă.

27. În cadrul acestui dosar au mai fost condamnați doi cetățeni ai Federației Ruse, Oleg Kuzmin și Alexandr Grigoriev. În plus, Ministerul Afacerilor Interne⁵ al FR a finalizat o anchetă penală împotriva altor cinci presupuși membri ai comunității criminale, iar materialele urmează să fie remise Procuraturii Generale a Federației Ruse pentru aprobarea rechizitoriului, cât și pentru a fi transmis instanței pentru examinare în fond.

28. Potrivit informațiilor apărute pe pagina oficială a Ministerului Afacerilor Interne^{6,7,8,9} a Federației Ruse, cetățenii Platon Veaceslav, Plahotniuc Vladimir, Usatii Renato sunt învinuiți în spălări de bani în proporții deosebit de mari care s-au petrecut în Federația Rusă per ansamblu în perioada anilor 2010-2014. În acest sens, comisia parlamentară de anchetă a solicitat informații de la organele competente ale R. Moldova privind implicarea cetățenilor R. Moldova, Platon V., Plahotniuc V., Șor I., Usatii R. în schema de spălare de bani: Biroului Interpol Moldova, Procuratura R. Moldova, Serviciului Informație și Securitate, Serviciului Prevenire și Combaterea Spălării Banilor. Urmare a demersurilor, câteva autorități competente, prin scrisori datate cu parafa "restricționat", ne-au comunicat că au fost identificate tranzacții suspecte cu implicarea persoanelor menționate în solicitare. Toate materialele acumulate au fost remise în adresa Procuraturii R. Moldova, iar circumstanțele elucidate/suspectate au fost integrate în procesul urmăririi penale, pentru acumularea probelor și luarea deciziilor.

29. Ministerul Afacerilor Interne a R. Moldova a menționat, printr-un răspuns oferit Comisiei, că în privința numitului Usatii Renato, la data de 17.11.2020, din partea

⁴ <https://xn--b1aew.xn--p1ai/news/item/23409219>

⁵ <https://xn--b1aew.xn-->

[p1ai/mvd/structure1/Departamenti/Sledstvennij_department/NovostiSD/item/23793414](https://xn--b1aew.xn--p1ai/mvd/structure1/Departamenti/Sledstvennij_department/NovostiSD/item/23793414)

⁶ https://мвд.рф/mvd/structure1/Departamenti/Sledstvennij_department/NovostiSD/item/23451105

⁷ <https://мвд.рф/news/item/20051337>

⁸ https://мвд.рф/mvd/structure1/Departamenti/Sledstvennij_department/NovostiSD/item/20051446

⁹ <https://мвд.рф/news/item/20703704>

autorităților Federației Ruse a parvenit un mesaj în care se solicită careva date de identitate a persoanei vizate, în contextul investigațiilor inițiate pentru comiterea infracțiunilor de creare a unui grup criminal și efectuarea tranzacțiilor valutare ilegale privind transferul de fonduri de la instituțiile de credit din Federația Rusă pe conturile non-rezidenților, cu utilizarea documentelor false. Ulterior, în adresa solicitantului a fost transmisă o parte din informația cerută, fiind menționat faptul că, celelalte date indicate în mesaj, pot fi obținute în baza unei solicitări de asistență juridică.

30. De asemenea, MAI a RM ne informează că și în privința numiților Platon Veaceslav și Plahotniuc Vladimir, la data de 19.08.2019 a parvenit un mesaj din partea Biroului Național Central Interpol Moscova, în care se solicită furnizarea informațiilor în vederea cauzei penale inițiate în Federația Rusă. La data de 21.08.2019 solicitarea de mai sus a fost transmisă spre examinare Centrului Național Anticorupție, iar răspunsul de rigoare, recepționat din partea CNA a fost expedit în adresa autorităților ruse la data de 07.10.2019.

31. La rândul său, Procuratura Republicii Moldova, în cadrul urmăririi penale, a formulat mai multe cereri de asistență juridică internațională, 12 dintre care au fost adresate autorităților competente din Federația Rusă. Procuratura Anticorupție ne comunică că în perioada anilor 2019-2020, instituția a recepționat 5 cereri de asistență juridică din partea autorităților competente din Federația Rusă, având ca obiect îndeplinirea mai multor acțiuni procesuale cu element de extraneitate pe teritoriul R. Moldova. Procuratura, printr-un răspuns oferit Comisiei, ne-a informat că a adus la cunoștință numitului Veaceslav Platon a actului de învinuire pentru comiterea infracțiunilor prevăzute în cauza penală invocată supra, iar cererea în cauză nu a putut fi executată, deoarece V. Platon a refuzat de a participa la acțiunea procesuală descrisă.

33. Menționăm că Procuratura R. Moldova, depășind de mai multe ori termenii stabiliți de Comisie în vederea obținerii răspunsurilor la demersurile adresate, în cazul persoanelor menționate supra, ne-a comunicat că Procuratura Anticorupție urmează a solicita repetat asistență juridică internațională către autoritățile competente din Federația Rusă pentru furnizarea materialelor cauzei penale în speță.

I. DESCRIEREA TIPOLOGIEI

- Crearea datoriilor fictive:

La început, se încheia un contract de împrumut între două companii nerezidente, înregistrate în zone off-shore, cu sume ce variau între 60 000 000 USD și 850 000 000 USD, având drept reprezentanți ai entităților cetățeni ai Ucrainei.

- Garant – cetățean al R. Moldova

Adițional la contractul de împrumut se încheia un contract tripartit de garanție a rambursării împrumutului între companiile creditoare, debitoare și un cetățean al R. Moldova.

- Fidejutori – firme din Federația Rusă

Suplimentar se încheie un contract de fidejusiune între companiile creditoare, debitoare, garant și societăți înregistrate în Federația Rusă ce figurează drept fidejutori a contractului de împrumut.

- Inițierea cauzelor civile în instanțe și emiterea ordonanțelor

Compania debitor nu rambursează împrumutul companiei creditor, prin urmare, aceasta depune cerere de chemare în judecată la instanța de judecată unde își are viza de domiciliu garantul – cetățeanul R. Moldova. Cererea de chemare în judecată vizează toți subiecții din contract – debitorii, garanții, fidejuserii. În consecință, instanța examinează dosarul în conformitate cu art. 344 Cod procedură penală și acordă câștig de cauză creditorului.

- Executarea ordonanțelor

Instanța de judecată expediază ordonanța judecătorească către executorul judecătoresc desemnat de creditor. Executorul inițiază procesul de încasare forțată și expediază încheierile de executare către instituții financiare din R. Moldova, inclusiv la BC MOLDINCONBANK S.A.

- Încasarea mijloacelor bănești

Ulterior, BC MOLDINCONBANK S.A. informează executorul judecătoresc despre existența operațiunilor bancare din/în conturile bancare ale fidejuserilor – companiile din Federația Rusă care aplică sechestru pe mijloacele bănești. Ulterior, mijloacele financiare încasate sunt convertite și transferate în beneficiul companiilor creditoare.

- Destinația mijloacelor financiare

Mijloacele financiare sunt transferate către persoane fizice și juridice cu conturi deschise în bănci comerciale din cca 60 state, repartizate în trei categorii:

- i. Companii off-shore cu conturi deschise în Letonia, Elveția, Emiratele Arabe Unite, Estonia, Cipru, Cehia, Hong Kong, Federația Rusă, Danemarca;
- ii. Companii producătoare de mărfuri din domeniul IT, electrocasnic, industrial, acordări de servicii înregistrate în Germania, Franța, Italia, China, Canada, SUA;
- iii. Companii nerezidente, societăți înregistrate în R. Moldova, cetățeni ai Ucrainei și Federației Ruse, coautori ai schemei cu conturi bancare deținute în bănci comerciale din Moldova, Franța, Monaco și Muntenegru ;

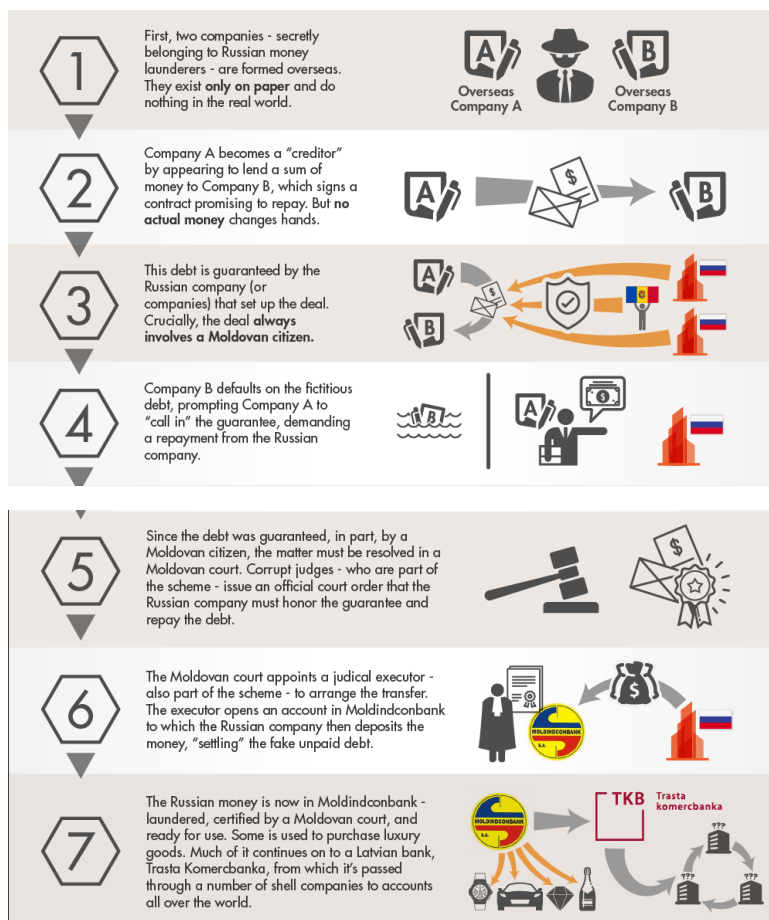

Fig. 1. Infografic explicativ elaborat de către OCCRP (Organized Crime and Corruption Reporting Project)

II. DIMENSIUNEA JURIDICĂ

2.1 Modificarea legislației ce a facilitat spălările de bani

Realizarea tipologiei studiate nu ar fi fost posibilă sau ar fi fost extrem de îngreunată dacă, începând cu 2010, nu ar fi fost efectuate un șir de modificări legislative controversate precum:

Legea taxei de stat

La 02.05.2010, Parlamentul a adoptat Legea nr. 90 pentru completarea art.3 din Legea taxei de stat nr.1216/1992. Proiectul a fost elaborat de către deputatul Alexandru Tănase având drept scop declarat în nota informativă a proiectului asigurarea accesului liber și egal la justiție prin ”diminuarea impedimentelor economico-financiare la realizarea acestui drept”. În așa mod, taxa de stat a fost plafonată pentru persoane fizice la 25000 lei, iar pentru persoane juridice la 50000 lei. În contextul proceselor civile intentate ulterior întru realizarea tipologiei de spălare a banilor în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătoriilor și al instituțiilor financiar-bancare, constatăm că, modificarea dată a asigurat reducerea costurilor de judecată pentru creditori și neîncasarea în bugetul public national a unor sume importante, determinante pentru aplicarea tipologiei respective în cadrul jurisdicției Republicii Moldova, or, efectuând un calcul simplu conform vechilor prevederi (și anume 3% din valoarea acțiunii) doar taxa de stat ce urma a fi încasată din valoarea obiectului tipologiei studiate de 22 mlrd \$, ar fi constituit 660 mln \$.

Sesizări la Curtea Constituțională

La 18.06.2010, Deputatul în Parlament, Valentin Chepteni a depus o sesizare la Curtea Constituțională (sesizarea nr. 15a) prin care a solicitat controlul constituționalității alin. (1) lit. h), n) din art.7 al Legii cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 1104/2002 și al alin. (1) și (2) din art.8 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190/2007. Prevederile contestate din Legea nr. 1104/2002 ofereau CCCEC inclusiv atribuții privind suspendarea operațiunilor persoanelor fizice și juridice pe conturi bancare în cazul depistării unor fapte de activitate economică ilicită. O altă prevedere contestată obliga entitățile raportoare să informeze imediat CCCEC despre orice tranzacție suspectă. În procesul examinării sesizării menționate, Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere de la mai multe instituții publice (Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Universitatea de Stat din Moldova, Academia de Științe, CCCEC și Banca Națională). Toate instituțiile cu excepția Universității de Stat și a Academiei de Științe au considerat sesizarea ca fiind nefondată, iar normele contestate în deplină concordanță cu prevederile constituționale. La 25.11.2010, Curtea Constituțională adoptă Hotărârea nr. 27 prin care se admite sesizarea și se declară neconstituționale prevederile alin. (1) lit. h), n) din art.7 al Legii cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr.

1104/2002 și al alin. (1) și (2) din art.8 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190/2007.

Codul de executare

La 02.07.2010, la inițiativa Guvernului Republicii Moldova, Parlamentul adoptă Legea nr. 143 pentru modificarea și completarea Codului de executare al Republicii Moldova. Scopul elaborării proiectului enunțat de autori a fost îmbunătățirea cadrului legal privind procedura de executare. Atragem atenția asupra următoarelor modificări ce au facilitat într-o oarecare măsură la aplicarea tipologiei de spălare a banilor în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătoriilor și al instituțiilor financiar-bancare din Republica Moldova: conform articolului 30 introdus în Codul de executare, în cazul urmăririi mijloacelor de transport, a mijloacelor bănești de pe conturile debitorului, a valorilor mobiliare sau participațiunii debitorului la capitalul social, competența executorului judecătoresc, s-a extins pe întreg teritoriul țării. De asemenea, în conformitate cu modificările operate în 2010, la art. 38 al capitolul IV – Cheltuielile de executare, s-a stabilit modalitatea de calcul al onorariului executorului judecătoresc, odată ce această profesie devine una privată.

Modificări la Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

La 07.04.2011, la inițiativa Guvernului Republicii Moldova, Parlamentul adoptă Legea nr. 67 pentru modificarea și completarea Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Scopul declarat al proiectului a fost racordarea la recomandările Comitetului MoneyVal al Consiliului Europei precum și necesitatea ajustărilor ce s-au impus în urma adoptării Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 25.11.2010. Printre completările propuse, proiectul Guvernului prevedea și completarea art. 14 din Legea nr. 190/2007 cu prevederi privind procedura de autorizare și prelungire a sistării activității sau tranzacției precum și modalitatea de atac a deciziilor date cităm: "(1)² Decizia Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor privind sistarea executării a activității sau tranzacției suspecte și încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea termenului de sistare a executării activității sau tranzacției suspecte pot fi atacate de către persoana care se consideră lezată în drepturi în modul stabilit de legislație." În procedură legislativă, proiectul dat a fost comasat cu proiectul nr. 1672 semnat de către deputatul V. Guma care avea ca obiect modificarea art. 14 din Legea nr. 190/2007 în scopul de a prevedea că în cazul în care CCCEC nu va prezenta entității raportoare actul de prelungire a perioadei de sistare sau de sechestrare a bunurilor, atunci entitatea raportoare are obligația de a executa tranzacția nu mai târziu de ziua lucrătoare ce urmează după ziua expirării termenului de sistare. Totuși, varianta finală ce a fost adoptată prevedea completarea art. 14 cu alineatul (1)² cu următorul cuprins: " Decizia Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor privind sistarea executării activității sau tranzacției suspecte și încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea sau respingerea sistării executării activității sau tranzacției suspecte pot fi atacate cu recurs de către persoana care se consideră lezată în drepturi în modul stabilit de legislație, **având efect suspensiv.**" Completarea textului cu sintagma "având efect suspensiv", a făcut posibilă suspendarea deciziilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și, respectiv finalizarea tranzacțiilor suspecte doar prin prezentarea copieii recursului înregistrat la Curtea de Apel

prin care a fost contestată încheierea judecătorului de instrucție de aplicare a sistării tranzacției. În așa fel, indiferent de decizia luată ulterior de instanța de apel, fapta era deja consumată. Din materialele acumulate de Comisia de anchetă, în primă etapă, nu a putut fi stabilit cu exactitate autorul amendamentului privind completarea cu sintagma ”având efect suspensiv” a textului alin. (1)² ale art. 14 din Legea nr. 190/2007.

Ținând cont de acest element nou care a ieșit la suprafață, comisia parlamentară de anchetă a solicitat Direcției Generale Juridice a Parlamentului suport la etapa apariției sintagmei ”având efect suspensiv” în textul proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190/2007 (proiect nr. 680 din 14.03.2011). Direcția Juridică a menționat următoarele aspecte:

La 14.03.2011, a fost înregistrată inițiativa legislativă a Guvernului cu privire la modificarea și completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr.190/2007, autor al proiectului fiind Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Scopul declarat al proiectului a fost racordarea la recomandările Comitetului MoneyVal al Consiliului Europei precum și necesitatea ajustărilor ce s-au impus în urma adoptării Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 25.11.2010. Printre modificările propuse, proiectul Guvernului prevedea și completarea art. 14 din Legea nr. 190/2007 cu prevederi privind procedura de autorizarea și prelungire a sistării activității sau tranzacției precum și modalitatea de atac a deciziilor date: ”(1)² Decizia Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor privind sistarea executării a activității sau tranzacției suspecte și încheierea judecătorului de instrucție privind prelungirea termenului de sistare a executării activității sau tranzacției suspecte pot fi atacate de către persoana care se consideră lezată în drepturi în modul stabilit de legislație.”. La 17.03.2011, proiectul menționat a fost examinat și votat de către Plenul Parlamentului în ședință plenară. În procedură legislativă, proiectul dat a fost comasat cu proiectul nr. 1672 semnat de către deputatul V. Guma care avea ca obiect modificarea art. 14 din Legea nr. 190/2007 în scopul de a prevedea că în cazul în care CCCEC nu va prezenta entității raportoare actul de prelungire a perioadei de sistare sau de sechestrare a bunurilor, atunci entitatea raportoare are obligația de a executa tranzacția nu mai târziu de ziua lucrătoare ce urmează după ziua expirării termenului de sistare. **La 06.04.2011, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat în ședință proiectul de lege nr. 680 fiind acceptate mai multe amendamente și l-a propus Plenului Parlamentului pentru adoptare în lectura a doua. Conform sintezei amendamentelor anexat la Raportul CSN nr.247 din 06.04.2011, din partea CCCEC a parvenit propunerea de modificare a textului alin. (1)² din art. 14 al Legii nr. 190/2007 și anume a fost propusă completarea textului la final cu sintagma ”, având efect suspensiv”.** Propunerea dată a fost acceptată de către membrii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, iar proiectul nr. 680 a fost adoptat în varianta propusă la ședința plenară din 07.04.2011.

La prezentul răspuns anexăm următoarele acte în copii:

- Hotărârea Guvernului nr. 148/2011 privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului – pe 24 file;
- Procesul-verbal nr. 10 al ședinței CSN din 16.03.2011 – pe 5 file;
- Raportul CSN nr. 182 din 16.03.2011 – pe 2 file;

- Avize parvenite asupra proiectului nr. 680/2011 – pe 9 file;
- Procesul-verbal nr. 13 al ședinței CSN din 06.04.2011 – pe 4 file;
- Raportul CSN nr. 247 din 06.04.2011 cu sinteza amendamentelor – pe 4 file;
- Proiectul de lege (a deputatului V. Guma) nr. 1672 din 02.06.2010 cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului – pe 6 file;
- Raportul CSN nr. 139 din 23.02.2011 – pe 2 file;
- Avize parvenite asupra proiectului nr. 680/2011 – pe 9 file;
- Raportul CSN nr. 178 din 10.03.2011 cu sinteza amendamentelor – pe 2 file;
- Textul final al Legii nr. 67 din 07.04.2011 expediat spre promulgare – pe 24 file.

Ulterior, Comisia a solicitat de la Direcția generală juridică a Parlamentului suport în identificarea funcționarului care urma să prezinte amendamentul în cadrul comisiei parlamentare sesizate în fond sau modalitatea prin care a fost recepționat amendamentul respectiv. Astfel, Direcția Juridică menționează următoarele:

Fiind efectuate cercetări suplimentare asupra etapei apariției sintagmei ”*având efect suspensiv*” în textul proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr.190/2007 (proiect nr. 680 din 14.03.2011), a fost depistat demersul directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 13/1217 din 31.03.2011. Conform anexei la demersul menționat, Viorel ChetRARU a propus modificarea prevederilor proiectului de lege nr. 680 /2011 și anume completarea textului alin. (1)² din art. 14 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr.190/2007 cu sintagma ”*având efect suspensiv*”.

La prezentul răspuns anexăm următoarele acte în copii:

- Rezoluția Președintelui Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică (A. Stoianoglo) – pe o filă;
- Demersul CCCEC nr. 13/1217 din 31.03.2011 cu anexă – pe 3 file;

A avut sau nu dreptul la inițiativă CCCEC?

Potrivit Constituției adoptate la 29 iulie 1994, Parlamentul este organul reprezentativ suprem și unica autoritate legislativă a statului. Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC) a fost format în 2002, iar în 2012, Parlamentul a votat proiectul de lege privind reformarea instituției, fiind redenumită în Centrul Național Anticorupție. Proiectul prevedea ca această entitate să nu mai fie o instituție guvernamentală, ci una autonomă sub control parlamentar. Reformarea CCCEC era parte a Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană în dialogul pentru regimul liberalizat de vize.

În concluzie, în momentul prezentării amendamentului vizat, CCCEC îl putea înainta doar ca propunere a Guvernului, exact cum a fost înaintat proiectul nr. 680 din 14.03.2011 în lectura I. Președintele comisiei parlamentare sesizate în fond nu avea dreptul să recepționeze amendamentul altfel, decât ca propunere înaintată de Guvern. Nu s-a constatat faptul dacă adus la cunoștință dn ChetRARU V. membrilor Guvernului despre

aceste modificări, din motivul refuzului de a se prezenta repetat la audierile comisiei, pentru întrebările de concretizare, apărute pe parcursul cercetării tipologiei.

Notă: În cadrul audierilor Comisiei de anchetă a ex-vice-direcțorului CNA, Cristina Țarină, a afirmat că dn Chetaru Viorel a înaintat amendamentul președintelui comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică, dn Stoianoglo Alexadr ca urmare a propunerii venite de la ofițerul în cadrul CCCEC, director adjunct al SPCSB, Mihail Gofman.

Modificări la Codul de Executare privind plafonarea onorariilor executorilor judecătorești

La data de 9 iulie 2013, la inițiativa a unui grup de deputați, Simion Grișciuc, Lilian Zaporozjan, Andrei Vacarciuc, Parlamentul adoptă proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de Executare nr. 443 din 24.12.2004 cu modificările ulterioare:

Art. 38 se modifică și se completează după cum urmează:

Aliniatul (2), lit. c) se completează la final cu fraza “Onorariul executorului judecătoresc nu poate depăși suma de 500 000 de lei”

Aliniatul (4) se completează cu lit. g) în cazul în care debitorul execută documentul executoriu înb termenul prevăzut de art. 60 al (3), onorariul va fi achitat de debitor cu aplicarea coeficientului de 0,5 la mărimea obișnuită a acestuia”

Scopul elaborării proiectului enunțat de autori a fost invocat prin faptul că necesitatea plafonării onorariului executorului judecătoresc este dictată de situații grave, cum ar fi cazul SA ”Termocom”, care la data de 14 martie 2011, Judecătoria Economică de Circumscripție a dispus încasarea în beneficiul SA ”CET-2” a datoriei de peste 700 milioane de lei, acumulată în perioada în care SA ”Termocom” a fost condusă de creditori, inclusiv de creditorul principal SA ”CET-2”. Onorariul executorului judecătoresc, fiind de 3 % în cazul executării integrale a sumei de 25 de milioane lei, ar fi constituit suma de peste 7,5 milioane de lei.

La data de 31.03.2014, prin scrisoarea Nr. 396, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești înaintează un Apel către Președintele R. Moldova, Nicolae Timofti de a nu promulga legea pentru modificarea și completarea Codului de Executare, invocând alte soluții propuse de UNEJ, potrivit cărora urmează a fi reconsiderat conceptul de plafonare, prin menținerea și încasarea cuantumului total al sumei ce constituie onorariul executorului judecătoresc, însă partea ce va exceda plafonul stabilit să fie încasată la bugetul de stat.

În opinia UNEJ, formulată către comisia de anchetă, dacă s-ar fi acceptat propunerile instituției, în urma executărilor silite înscrise în șirul operațiunii de spălări de bani, statul ar fi primit sume consistente, iar inițiativa unor deputați induce percepția că proiectul avea drept scop să reducă cheltuielile beneficiarilor tipologiei.

Asumarea de răspundere a Guvernului Leancă 24 iulie 2014

La 21.07.2014, prin Hotărârea nr. 612, Guvernul Republicii Moldova și-a angajat răspunderea asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr. 179/2014). Prin adoptarea Legii menționate, au fost operate

modificări ale Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190/2007, intervenindu-se în procedura de contestare și suspendare a deciziilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pentru oferirea instrumentelor eficiente în combaterea spălării banilor și în special pentru excluderea practici prin care reclamantul avea posibilitatea de a debloca mijloacele financiare doar prezentând copia recursului înregistrat la Curtea de Apel prin care a fost contestată încheierea judecătorului de instrucție, în lipsa unei hotărâri a instanței.

2.2 Emiterea ordonanțelor de către instanțele judecătorești

La data de 27 mai 2014, Consiliul Superior al Magistraturii emite o Hotărâre cu privire la Nota informativă a Curții Supreme de Justiție¹⁰ referitoare la cauzele examinate în procedură de ordonanță de către instanțele judecătorești referitoare la încasarea unor sume considerabile de la agenți economici străini. Conform dosarelor solicitate din toate instanțele naționale de categoria respectivă au parvenit 53 dosare. În 29 de cazuri judecătorii au pronunțat ordonanțe, iar în 24 – s-a refuzat în primirea cererii de eliberare a ordonanței din diverse motive.

În Hotărâre se menționează că în urma studierii ordonanțelor judecătorești, de către CSJ s-a constatat că unele cereri au fost examinate și ordonanțele au fost eliberate cu încălcări ale legislației în vigoare. Printre abaterile constatate, vom menționa câteva dintre ele.

La examinarea cererilor înaintate, instanțele s-au bazat doar pe documente autentificate de reprezentanții reclamanților prin ștampilă și semnătură, copiile nefiind autentificate în modul stabilit de lege. De asemenea, nu exista mențiunea judecătorului de corespundere a copiilor cu originalele lor, conform art. 137 alin.(1) și art. 138 alin.(4) din CPC.

Din actele tuturor cauzelor rezultă că majoritatea absolută a documentelor anexate la cererile de eliberare a ordonanțelor judecătorești au fost fie încheiate, fie eliberate de autorități din străinătate. Or, conform CPC art. 139 alin. (1) și art. 466, actele oficiale eliberate, redactate sau legalizate, în conformitate cu legislația străină pot fi prezentate instanțelor judecătorești ale R. Moldova numai dacă sunt supralegalizate pe cale administrativă ierarhică și, ulterior, fie de misiunile diplomatice sau de oficiile consulare ale R. Moldova în statul de origine, fie de misiunea diplomatică sau oficiile consulare al statului de origine în R. Moldova și, ulterior, de Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova.

Supralegalizarea actelor încheiate sau legalizate de instanțele judecătorești ale R. Moldova se face de Ministerul Justiției și de Ministerul Afacerilor Interne. Deci, nici unul din actele anexate la cererile de eliberare a ordonanțelor judecătorești nu au fost legalizate în modul stabilit de legislația enunțată. De asemenea, din materialele dosarelor nu a rezultat că cu statele în care au fost perfectate documentele anexate R. Moldova are încheiate tratate internaționale, astfel încât actele să fie recunoscute fără supralegalizare.

¹⁰ <https://www.rise.md/wp-content/uploads/2018/05/Nota-informativa-CSJ-ordonante-Energoalians.pdf>

În majoritatea cazurilor, pentru a argumenta competența instanțelor naționale, la dosare s-au anexat xerocopia buletinului de identitate al garantului, cetățeanul RM care urma să răspundă solidar cu debitorul, însă acesta era făcută numai pe partea cu codul personal, astfel încât era imposibil de stabilit domiciliul exact pentru a putea fi motivată competența instanței. Unele și aceleași persoane figurau în diferite dosare, indicându-se diferite domiciliu, dosarele fiind examinate în instanțe diferite.

La cererile de eliberare a ordonanței judecătorești, întemeiate pe contractele de împrumut, acestea nu erau autentificate notarial în conformitate cu legislația în vigoare.

În ședința Consiliului, dn Mihai Poalelungi, președintele CSJ a reiterat că informația nominalizată a fost remisă în adresa Procuraturii Generale și Centrului Național Anticorupție în vederea întreprinderii măsurilor în vigoare.

Urmare a Hotărârii menționate, în privința a 16 judecători a fost intentată o cauză penală, fiindu-le incriminate de către Procuratura Anticorupție comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 307 și 327 din Codul Penal. Pe 22 și 23 septembrie 2016, 16 magistrați primeau mandate de arestare pentru 30 de zile. Între timp, un judecător a decedat, iar la scurt timp după reținerea în acest dosar, a decedat și al doilea judecător. Unul dintre magistrați a reușit să plece din R. Moldova, nefiind găsit și până astăzi, deși este activ pe rețelele de socializare. Celelalte 14 dosare au fost trimise în judecată la început de februarie 2017, examinându-se fără sentințe la Judecătoria Chișinău. Între timp, unii magistrați și-au dat demisia din justiție, iar alții au obținut licențe de avocat.

Patru ani mai târziu, în cadrul ședinței din 27 octombrie 2020, Consiliul Superior al Magistraturii a admis cererile a 5 judecători de a fi repuși în funcție, după ce au fost scoși de sub urmărire penală în luna septembrie de către Procuratura Anticorupție, decizie ce nu a fost anunțată public de către organele Procuraturii. De asemenea, de către CSM s-a stabilit și achitarea salariilor pentru perioada de 4 ani în care au fost suspendați.

În repetate rânduri, Comisia s-a adresat prin demersuri către Procuratura R. Moldova pentru a solicita următoarele aspecte:

1. Ce a servit temei pentru adoptarea ordonanțelor care prevăd scoaterea de sub urmărire penală a judecătorilor anchetați pentru complicitate la spălarea de bani în dosarul „Laundromat”?
2. Au fost prezentate probe care au stat la baza emiterii acestor ordonanțe?
3. Câți procurori au emis ordonanțe privind scoaterea de sub urmărire penală a celor 14 judecători?
4. Au fost coordonate cele 14 ordonanțe cu procurorul general? Există vreun act (proces verbal) care demonstrează poziția Procurorului general în concordanță cu ceilalți procurori? Au fost formulate indicații procurorului ierarhic inferior?

La întrebările enumerate supra, Procuratura Anticorupție nu a oferit niciun răspuns. Aferent cauzei penale de învinuire a unui judecător emitent al ordonanțelor judecătorești, Vornicescu Igor: la data de 24 februarie 2021, Judecătoria Chișinău¹¹, îl recunoaște vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.307 alin.(1) din Codul penal. În același timp, îl eliberează de răspundere penală, în temeiul art.53 lit.g) și art.60 din Codul penal,

¹¹ https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/dcf18092-0cf2-4b0f-a733-d8a7a8b0696f

în legătură cu survenirea prescripției tragerii la răspundere penală.

III. DIMENSIUNEA FINANCIARĂ INTERNĂ

3.1 Atribuțiile și acțiunile/inacțiunile BNM

Prima ordonanță eliberată în procedură de ordonanță de către instanțele judecătorești (ordonanța nr. 2P/O-644/2010 din 22.10.2010) referitoare la încasarea unor sume considerabile de la agenți economici străini și executată de către un executor judecătoresc a fost raportată la Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, la data de 28 octombrie 2010. Nr. ordonanței -2P/O-644/2010 din 22.10.2010. Tranzacția se înfăptuia către compania din Marea Britanie, VALEMONT PROPERTIES LTD de executorul judecătoresc, Mocan Svetlana. Ulterior, SPCSB nu a întreprins careva măsuri în vederea acestei tranzacții.

Începând cu a. 2011, BNM, denumea tranzacțiile identificate la BC MOLDINCONBANK S.A. ca tranzacții suspecte efectuate prin operațiuni valutare frecvente în sume deosebit de mari derulate prin conturile curente deschise de către persoană fizică rezidentă ce practică o anumită activitate de executor judecătoresc. Deși constata diverse abateri ale băncii comerciale, BNM nu întreprindea mai multe măsuri în vederea blocării fluxurilor financiare suspecte, provenite din Federația Rusă, unele dintre ele de pe conturile clienților băncii din localitățile din stânga Nistrului. BNM doar constata faptul că banca nu își cunoaște clienții, lipsă fiind documentele justificative pentru efectuarea tranzacțiilor, iar în alte cazuri constata că lipsește sensul economic al activităților.

În iunie-iulie 2012, în urma unui control tematic, BNM a verificat operațiunile efectuate de executorul judecătoresc, Mocan Svetlana și a identificat tranzacții în conturile deschise la banca comercială operațiuni în proporții de peste 62 miliarde ruble rusești, dintre care au fost convertite în USD peste un miliard 750 milioane. Conversia mijloacelor bănești a fost efectuată pe piața valutară externă.

Astfel, banca a atribuit clientului său categoria de “client cu grad de risc extra-sporit” și informațiile cu privire la transferurile efectuate au fost catalogate ca tranzacții suspecte și au fost transmise către SPCSB timp de 24 ore. Și în 2012, atât SPCSB, cât și BNM nu întreprindeau suficiente măsuri în vederea fluxurilor financiare în proporții deosebit de mari.

În iunie-iulie 2013, în urma altui control tematic, BNM din nou depistează tranzacții suspecte în proporții deosebit de mari la contul aceleiași client – executorul judecătoresc, Mocan Svetlana cât și destinația finală a fluxului financiar provenit din Federația Rusă de circa 200 miliarde RUB. În acest raport, BNM indică și comisioanele percepute din tranzacțiile efectuate de către BC MOLDINCONBANK S.A., însumând circa un milion șapte sute mii RUB și circa 350 mii USD. Și în cazul acestor tranzacții, banca a

raportat la SPCSB în termen de 24 ore, atribuind clientului său categoria de “client cu grad de risc extra-sporit”. Tot în acest raport, BNM identifică operațiuni de schimb valutar în numerar în sume deosebit de mari, de ordinul milioane de euro, franci și dolari, executate de o persoană fizică nerezidentă, iar banca deține Declarația privind identificarea beneficiarului efectiv în care se menționează că persoana în cauză este șomer și Declarația persoanei fizice privind proveniența mijloacelor bănești în care se specifică că mijloacele date provin din acumulări personale.

În februarie 2014, SPCSB a informat BNM privind identificarea unei tipologii cu implicarea executorilor judecătorești, solicitând un control amplu tematic la MICB. Astfel, a fost analizată informația conținută în dosarele juridice ale clienților băncii, participanți în cadrul acestei tipologii pe parcursul anilor 2011-2014 – 4 executori judecătorești, persoane fizice și juridice nerezidente, circuitul fluxului financiar, modalitatea de utilizare, volumul extragerii în numerar cât și beneficiarii efectivi.

De asemenea, inspectorii BNM, pentru prima dată constatată că banca a executat ordinele incaso întocmite de executorii judecătorești prin care au fost încasate mijloacele bănești nu din conturile bancare ale debitorilor sau mijloacele bănești ce sunt destinate acestora, dar din conturile bancare ale persoanelor ce nu sunt debitori, stabilind următoarele:

- ✚ Debitorii indicați în ordonanțele judecătorești și în încheierile emise de executorii judecătorești nu dispun de conturi curente deschise la MICB.
- ✚ Ordonanțele judecătorești stabilesc în calitate de debitori unele persoane juridice nerezidente, pe când în ordinele incaso emise de executorii judecătorești sunt indicate în calitate de plătitori bănci din Federația Rusă care au deschise conturi corespondente la MICB

Consiliul de Administrare al Băncii Naționale a Moldovei, prin Hotărârea Nr. 132 din 10 iulie 2014 a constatat că există suspiciuni că persoanele implicate în tranzacțiile date au format o schemă de deghizare și legalizare a mijloacelor bănești proveniți din activități ilegale, aplicând o amendă de 2 milioane de lei (0,13 la sută din capitalul băncii la situația din 30.06.2014)

3.2 Rolul executorilor judecătorești

Uniunea Executorilor Judecătorești din Moldova este o asociație profesională, neguvernamentală, apolitică, necomercială, cu buget propriu și organizare de sine stătătoare, care este constituită și funcționează în temeiul Legii nr. 113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești. Din atribuțiile de bază a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, potrivit prevederilor din Legea 113/2010 privind executorii judecătorești, este supravegherea activității executorilor judecătorești vizând îndeplinirea obligațiilor profesionale ce le revin, respectarea eticii profesionale. Supravegherea constă în efectuarea controalelor asupra activității executorului judecătoreșc prin verificarea dosarelor de executare, ținării registrelor procedurii de executare, modului de calculare a cheltuielilor de executare, păstrării documentelor și arhivei, utilizării legăturii electronice cu registrele prin intermediul rețelei computerizate, respectării orelor de program.

În contextul adresării Comisiei parlamentare de anchetă către UNEJ privind rolul și implicarea executorilor judecătorești în operațiuni de spălări de bani în proporții deosebit de mari din Federația Rusă din anii 2010-2014 s-a constatat că, **urmare a informațiilor apărute în presă** în primăvara anului 2014, președintele UNEJ dispune prezentarea de către Svetlana Mocanu a listei tuturor dosarelor de executare în contextul cărora au fost încasate de la persoane juridice nerezidente sumele de bani în proporții deosebit de mari, cât și prezentarea unei Note informative privind acțiunile întreprinse în cadrul acestor dosare cu anexarea documentelor bancare confirmative. Executorul judecătoresc, însă, nu a prezentat informația solicitată, motivând prin faptul că documentele i-au fost ridicate de organul de urmărire penală.

În anul 2016, executorul judecătoresc, Mocan Svetlana a plecat în concediu, nerevenind la birou, iar organului profesional nici până astăzi nu i s-au prezentat materialele din dosarele de executare și nici opinia acestuia nu a fost solicitată vizând acțiunile procedurale întreprinse.

Cu privire la executorii judecătorești, Cîlcic Nicolae, Boțan George, Zmeu Nicolae, UNEJ a fost informat în septembrie 2016 despre reținere. Urmare a acestor acțiuni, organul profesional comunică Ministerului Justiției privind necesitatea dispunerii suspendării activității acestor executori judecătorești. În octombrie 2016, în Monitorul Oficial este publicat ordinul MJ de suspendare a activității doar a doi executori judecătorești, Boțan George și Zmeu Nicolae.

În conformitate cu modificările operate în 2010 la Codul de executare, art. 38 al capitolul IV – Cheltuielile de executare, s-a stabilit modalitatea de calcul al onorariului executorului judecătoresc, odată ce această profesie devine una privată. Onorariul celor 5 executori judecătorești, fiind stabilit în valoare de 3% în acest caz, ar fi trebuit să constituie suma de 9 miliarde de lei din totalul celor circa 22 miliarde dolari, iar impozitul pe venit ce urma a fi achitat în bugetul statului ar fi constituit suma de 1,7 miliarde de lei, pe lângă alte taxe de stat.

În urma solicitării unui răspuns de la Serviciul Fiscal de Stat cu privire la declararea venitului și achitarea de impozite de către cei cinci executori judecătorești, s-a constatat că nici unul, fie nu a declarat veniturile aferente acestor tranzacții, fie nu și-au calculat onorariul, conform modificărilor în vigoare la Codul de executare, din motive neclare.

În această ordine de idei, în iulie 2013, deputații în Parlament, Simion Grișciuc, Lilian Zaporojan, Andrei Vacarciuc au depus un proiect de lege privind modificarea și completarea Codului de executare care prevedea plafonarea onorariului executorului judecătoresc până la 500 mii de lei din tranzacție, aducând drept exemplu în Nota informativă cazul S.A. Termocom din martie 2011 privind încasarea în beneficiul SA “CET-2” a datoriei de peste 700 milioane de lei.

UNEJ a avut o atitudine critică față de inițiativa legislativă a acestui grup de deputați, adoptată în ședința Plenului în a doua lectură la data de 27 martie 2014, prin care s-a propus plafonarea onorariilor executorilor judecătorești până la jumătate de milion de lei din tranzacție, considerând că proiectul nu vine să protejeze cetățeanul simplu, ci are drept destinatar interesul unor debitori cu sume uriașe. Organul profesional

a venit și cu un Apel către Președintele R. Moldova, N. Timofti, de a nu promulga legea pentru modificarea și completarea Codului de executare.

Deși în executarea ordonanțelor judecătorești au participat 5 executori judecătorești, de către Procuratura Anticorupție, în privința a doi executori judecătorești cauze penale au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond, în privința a unui executor, acesta este anunțat în căutare internațională și în privința altui executor, cauza penală este la faza urmăririi penale.

La data de 31.03.2021, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești ne prezintă următoarea informație: Cîlcic Nicolae, Boțan George, Zmeu Nicolae, Mocan Svetlana au activitate suspendată, conform ordinului Ministerului Justiției nr. 985, 986, 984, 987 din 18.10.2016, iar în 2017, cu excepția Svetlanei Mocan, toți executorii și-au reluat activitatea.

3.3 Încălări ale legislației constatate de BNM la BC Moldinconbank S.A.

În procesul elucidării circumstanțelor prin care au fost posibile spălări de bani în proporții deosebit de mari, Comisia parlamentară de anchetă a studiat un caz adițional, prin care o instituție financiară, alta decât B.C. "Moldinconbank" S.A., a efectuat transferuri suspecte, cu caracter tranzitoriu.

Astfel, în perioada 2015-2017, cca 500 mln. dolari SUA, au fost tranzitați din Federația Rusă către jurisdicții străine, prin intermediul băncii comerciale moldovenești, fiind derulate printr-un șir de peste 40 de companii înregistrate în off-shore, având la bază unele contracte, eventual fictive, de împrumut sau procurare a unor mărfuri și echipamente.

Menționăm că în acest caz, în urma ședințelor de lucru derulate între SIS și BNM, Banca Națională a desfășurat un control complex la banca vizată. În rezultatul controlului, BNM a stabilit numeroase abateri și încălcări în activitatea instituției financiare, prin care au fost aplicate sancțiuni băncii și membrilor organelor de conducere și, în consecință, instituția financiară s-a conformat și a sistat relațiile de afaceri cu cele 43 de companii din off-shore, implicate în operațiuni financiare dubioase.

Notă: totodată, s-a constatat faptul că la solicitarea SPCSB privind proveniența mijloacelor bănești de la țara de origine a fluxurilor financiare, a fost suficientă o simplă confirmare de lipsă de obiecții de la instituțiile jurisdicției vizate, ca tranzacțiile să fie înfăptuite fără impedimente.

Deși sunt tipologii diferite sub aspectul implementării, totuși, în acest caz, instituțiile statului, inclusiv BNM, au reușit, prin acțiuni comune cu banca și clienții acesteia, să stopeze, în termeni mai scurți, fluxurile financiare suspecte.

În cazul tipologiei desfășurate prin intermediul B.C. Moldinconbank S.A., BNM, deși efectua controale tematice la sesizările SPCSB, fluxurile financiare în proporții deosebit de mari nu erau stopate. Pe parcursul verificărilor, BNM constata următoarele:

Banca a efectuat tranzacții complexe și neordinare în conturile clienților persoane juridice nerezidente, în lipsa unor documente justificative pentru a cunoaște suficient scopul și natura activității persoanelor juridice nerezidente; nu a adoptat măsuri adecvate

și bazate pe risc pentru a verifica identitatea beneficiarilor efectivi ai unor clienți; de facto persoanele fizice specificate nu sunt beneficiarii efectivi ai clienților, dar sunt deținători nominali al persoanelor juridice nerezidente; banca nu deține informație suficientă despre băncile corespondente pentru a înțelege natura activității acestora și nu s-a asigurat că acestea au verificat identitatea clienților, ale căror operațiuni se efectuează prin conturile lor. În aceste condiții, banca a continuat efectuarea tranzacțiilor fără a verifica identitatea beneficiarilor efectivi ai clienților săi, fără a determina scopul și natura relației de afaceri

Prin efectuarea tranzacțiilor în baza unor acte judecătorești false și în condițiile nerespectării obligațiilor prevăzute de legislația privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului ce țin de cunoașterea clienților (verificarea beneficiarilor efectivi, necunoașterea scopului și naturii relației de afaceri), de raportare a tranzacțiilor suspecte către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, de deținerea informației suficiente despre băncile corespondente, prin acceptarea și executarea necorespunzătoare a documentelor executorii de încasare a mijloacelor bănești din conturile persoanelor care nu sunt debitori (băncile din Federația Rusă), banca s-a angajat în operațiuni riscante și dubioase, asumându-și riscuri excesive de imagine, legale și operaționale, precum și a expus riscului de imagine Republica Moldova, din cauza implicării băncii în operațiuni suspecte de spălare a banilor.

BNM, conform cadrului normativ, a constatat următoarele încălcări frecvente:

- Banca nu respectă prevederile art.23 alin.(3) art. 25 alin.(1) din legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.2014 privind cerințele de prudență la administrarea instituțiilor financiare și operațiunile lor în conformitate cu actele normative în vigoare.
- Banca a încălcat prevederile art. 5 alin. (2) lit. b), c) și d), art.6 alin.(4) lit. a) și e), alin.(8) și art.8 alin (1) din Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.
- Banca nu a respectat pct.18 și 29 din Regulamentul nr.172 din 04.08.2011 privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, (aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.172 din 04.08.2011).
- Banca a încălcat prevederile pct.5.1 lit. b) și lit. d) din Regulamentul privind suspendarea operațiunilor, sechestrarea și perceperea în mod incontestabil a mijloacelor bănești din conturile bancare (aprobat prin Consiliului de administrație al BNM nr.375 din 15.12.2005) - a acceptat spre executare ordinul incaso în care denumirea plătitorului (debitorului), în rubrica platitor" nu corespunde cu cea indicată în documentul executoriu și informația din documentul executoriu nu corespunde cu informația indicată în ordinul incaso.

3.4 Cazuri de eliberare a numerarului/dosarul coruperii deputaților

Conform rapoartelor și actelor prezentate, s-a constatat că bani proveniți din tranzacțiile ilicite din Federația Rusă au fost extrași în numerar pe teritoriul R. Moldova în proporție deosebit de mare. Din tranzacțiile respective au derivat mai multe cauze penale care au fost pornite ulterior și care încă sunt în derulare, iar altele au fost clasate.

Unul dintre cele mai sonore cazuri în acest sens este ”dosarul coruperii deputaților”. În martie 2014, Vitalie Burlacu, fost polițist și modelul Irina Baglai au fost reținuți în timp ce ar fi încercat să transmită, prin intermediari, unor deputați din Parlamentul R. Moldova 250 de mii USD și 500 de mii de euro, identificați într-un safeu metalic închiriat de Irina Baglai la filiala Botanica a băncii BC „Energbank” SA.

În perioada 07.02.2014 – 14.02.2014, prin filialele, casierile, agențiile BC Moldincombank SA, mijloace bănești în numerar în EURO, în sumă de 500 000 euro și/sau mai mult, au fost eliberate doar de persoana fizică nerezidentă, PRYMAC Liudmila (cetățean al Ucrainei). Urmare a acțiunilor de urmărire penală efectuate de către colaboratorii SPCSB în comun cu colaboratorii Procuraturii Anticorupție, în safeul metalic deținut de Baglai Irina, la filiala Botanica a băncii BC „Energbank” SA, au fost identificați în numerar banderolați mijloace financiare în sumă de 500 000 euro.

Prin decizia Curții de Apel din 10 aprilie 2017, cet. Vitalie Burlacu a fost condamnat la 11 ani și obligat să achite 80 de mii de lei drept prejudiciu, iar cet. Irina Baglai a primit o pedeapsă cu opt ani de detenție și 180 de mii de lei amendă.

Însă, la data 11 iunie 2020, magistrații de la Curtea de Apel au casat sentința de condamnare în privința celor doi și au dispus încetarea procesului penal cu restituirea celor 250 de mii de dolari ridicați în anul 2014 și celor cei 500 de mii de euro. În aceeași zi inculpații au fost eliberați.

Urmărind acest caz ce are legătură directă cu resursele financiare provenite din Federația Rusa, Comisia de anchetă a adresat câteva demersuri către Curtea Supremă de Justiție în vederea solicitării copiei Deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău din 11.06.2020 de achitare a cet. Burlacu Vitalie și cet. Baglai Irina (dosar nr. 1a-1869/19).

Ulterior, din resursele mass-media am constatat că, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a admis recursul procurorilor și a casat decizia Curții de Apel în dosarul coruperii deputaților prin care cet. Vitalie Burlacu și cet. Irina Baglai au fost declarați nevinovați și a remis dosarul pentru reexaminare în Curtea de Apel. Decizia a fost pronunțată pe 9 aprilie 2021.

Constatări din Dosarul nr. 1ra-191/2021, necesare în vederea analizei impactului acestei operațiuni pe plan național:

”În perioada februarie – 07.03.2014, Burlacu Vitalie, acționând de comun acord cu persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, în scopul oferirii și dării prin mijlocitor unei persoane cu demnitate publică a mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari ce nu i se cuvin, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia, l-a contactat de mai multe ori pe Cosovan Ghenadie, cu care se cunoștea de mai mult timp, pentru a-l determina pe ultimul să contribuie la realizarea intențiilor sale criminale.

Astfel, la 06.03.2014, în jurul orei 19:15, aflându-se în incinta centrului comercial „Jumbo”, situat pe bd. Decebal 23, mun. Chișinău, Burlacu Vitalie, în cadrul întâlnirii inițiate din timp cu Cosovan Ghenadie, i-a comunicat acestuia că, reprezintă un grup de persoane interesate de instituirea unor pârgii de control asupra legislativului RM, în special prin coruperea unor deputați și determinarea acestora de a promova eventuale interese ale grupului de persoane pe care le reprezintă.

Totodată, în procesul discuțiilor, Burlacu Vitalie, cunoscând că, Cosovan Ghenadie se află în relații de colegialitate cu membrul Frațiunii Partidului Liberal Reformatoarea în Parlamentul RM, XXXXX, i-a promis lui Cosovan Ghenadie mijloace bănești în sumă de 250000 dolari SUA, pentru ale transmite personal sau prin alt intermediar deputatului nominalizat, care este persoană cu funcție de demnitate publică, în vederea determinării acestuia să părăsească fracțiunea Partidului Liberal Reformatoarea din cadrul Parlamentului RM.

Organul de urmărire penală mai indică că, în continuare, Burlacu Vitalie, fiind asistat de complicele său Baglai Irina, care se afla cu mijloacele bănești în preajma locului discuției, i-a oferit lui Cosovan Ghenadie o geantă în care pretindea că, se conțin mijloace financiare în sumă de 250000 dolari SUA, ofertă care a fost refuzată la acel moment de către acesta cu condiția că, discuția inițiată la subiect va continua ulterior.

În continuarea intențiilor sale criminale, exprimate prin dorința de a corupe o persoană cu demnitate publică, la 07.03.2014, în jurul orie 09:10, Burlacu Vitalie s-a întâlnit conform înțelegerii prealabile cu Cosovan Ghenadie în incinta cafe-barului „Fresh-Line”, amplasat în mun. Chișinău, bd. Moscova 19/1, unde determinându-l în continuare pe acesta să realizeze acțiunile orientate spre coruperea deputatului nominalizat, potrivit concluziei de învinuire, fiind asistat de complicele său Baglai Irina, care se afla cu mijloacele bănești în preajma locului discuției, i-a transmis în acest sens mijloace bănești în sumă de 250000 dolari SUA, care conform cursului oficial stabilit de BNM la 07.03.2014, reprezenta echivalentul sumei de 3414900 lei, sumă ce constituie proporții deosebit de mari, pentru ca ultimul să le transmită deputatului în Parlamentul RM, XXXXX, care este persoană cu funcție de demnitate publică.

Tot Burlacu Vitalie în cadrul discuțiilor purtate cu mijlocitorul Cosovan Ghenadie în vederea realizării prin intermediul ultimului a coruperii deputatului în Parlamentul RM, XXXXX, suplimentar la suma de bani transmisă de 250000 dolari SUA, a promis că-i va achita persoanei cu demnitate publică lunar mijloace bănești ce nu i se cuvin în sumă de 5000 dolari SUA, pentru ca acesta, folosind situația de serviciu, să promoveze unele eventuale interese ale grupului de persoane pe care-l reprezintă. La 07.03.2014, după transmiterea lui Cosovan Ghenadie a banilor însumă de 250000 dolari SUA, Burlacu Vitalie împreună cu Baglai Irina au fost prinși în flagrant, iar mijloacele bănești au fost ridicate.

Tot Burlacu Vitalie, acționând prin înțelegere prealabilă, potrivit actului de învinuire, cu Baglai Irina precum și cu alte persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, având, rolul de autor și organizator, prin participare complexă, a comis pregătirea infrațiunii de corupere activă în următoarele circumstanțe:

În perioada de timp ianuarie – 07.03.2014 Burlacu Vitalie, acționând de comun acord cu Baglai Irina și persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, în scopul oferirii și dării prin mijlocitor unor persoane cu demnitate publică a mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari ce nu li se cuvin, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia, a primit de la persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală suma de 500000 euro.

În scopul depozitării mijloacelor bănești în sumă de 500000 euro destinați coruperii persoanelor cu demnitate publică, Burlacu Vitalie i-a indicat lui Baglai Irina să identifice o instituție bancară în care urmau a fi păstrați banii nominalizați.

Ca urmare, la 14.02.2014, Baglai Irina a încheiat cu filiala Botanica a BC „Energbank” SA un contract de locațiune a safeului metalic nr. 12 în care a plasat mijloacele financiare în sumă de 500000 euro.

Disponând de suma de 500000 euro, în perioada ianuarie – 07.03.2014 Burlacu Vitalie l-a contactat de mai multe ori pe Cosovan Ghenadie, cu care se cunoștea de mai mult timp, pentru a-l determina pe ultimul să contribuie la realizarea intențiilor sale criminale. În cadrul întâlnirilor avute cu Cosovan Ghenadie, i-a comunicat acestuia că, reprezintă un grup de persoane interesate de instituirea unor pârgii de control asupra Legislativului RM, în special prin coruperea unor deputați și determinarea acestora de a promova eventuale interese ale grupului de persoane pe care le reprezintă.

Totodată, în procesul discuțiilor, Burlacu Vitalie, știind despre faptul că, Cosovan Ghenadie se cunoaște cu membrii Frațiunii Partidului Liberal Democrat din Moldova din Parlamentul RM, deputații XXXXX și XXXXX, i-a promis lui Cosovan Ghenadie mijloace bănești în sumă de 500000 euro, care se aflau în safeul metalic nominalizat, pentru ca acesta să le transmită personal sau prin alt intermediar deputaților nominalizați, care sunt persoane cu funcție de demnitate publică, în vederea determinării acestora să părăsească Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova din cadrul Parlamentului RM.

Prima instanță a calificat acțiunile inculpatului în baza art. 26, art. 325 alin. (3) lit. a) și a 1) Cod penal – pregătirea de săvârșirea infracțiunii în vederea promisiunii, oferirii și dării prin mijlocitor unei persoane cu funcție de demnitate publică de bunuri în proporții deosebit de mari, ce nu i se cuvin, pentru aceasta, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia și în baza art. 325 alin. (3) lit. a) și a 1) Cod penal – promisiunea, oferirea și darea prin mijlocitor unei persoane cu funcție de demnitate publică de bunuri în proporții deosebit de mari, ce nu i se cuvin, pentru aceasta, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia, iar acțiunile inculpatei în baza art. 323 alin. (1) Cod penal – favorizarea dinainte nepromisă a infracțiunii grave. S-a conchis că starea de fapt și de drept reținută în seama inculpaților a fost confirmată pe deplin și că vinovăția rezultă din probe pertinente, concludente, veridice și utile, care coroborează și se completează în ansamblu.

Versiunea provocării a fost respinsă pe motiv că toate inițierile de a se întâlni și de a vorbi pe marginea coruperii deputaților, de a căuta prieteni deputați în vederea coruperii lor a venit din partea inculpatului, fapt confirmat și prin înregistrarea comunicărilor care au avut loc la 06 martie 2014 între Burlacu Vitalie și Cosovan Ghenadie, prin intermediul rețelei de socializare „Skype” precum și prin apelurile telefonice efectuate între cei doi. La individualizarea pedepsei s-a ținut cont că infracțiunea comisă de Burlacu Vitalie prezintă un mare pericol social și este calificată de lege ca infracțiune gravă, deci, corectarea inculpatului este posibilă numai cu atragerea la răspundere penală, și însă cu izolarea lui de societate, iar corectarea Irinei Baglai este posibilă numai cu tragerea la răspundere penală, însă fără izolare de societate. Corpurile delictive: - mijloace financiare au fost trecute gratuit în folosul statului; - automobilul a fost lăsat proprietarului; - CD-rile cu înregistrarea audio și video, telefonul mobil și sacoșa de culoare neagră din hârtie au fost lăsate la păstrare la cauza penală.”

3.5 Studiu de caz - S.A. MOLDCARTON

Această întreprindere construită în perioada sovietică cu anvergura specifică acelor ani, am conectat-o la tipologia denumită generic Laundromat prin faptul că, în urma analizei actelor și rapoartelor s-a constatat că o serie de companii au legătură directă cu companiile nerezidente, înregistrate în zone offshore, implicate atât în cazul acestei operațiuni, cât și în jaful bancar. Această întreprindere a fost folosită, de fapt, cu scopul de a obține credite neperformante, demonstrând, astfel, existența unui grup criminal bine organizat care în anul 2010 organizau faza incipientă a fraudei bancare.

Conform audierilor publice în care a participat administratorul insolvenței întreprinderii, Vitalie Mămăligă, în octombrie 2009, BC Moldindconbank S.A. în calitate de creditor gajist, cesionează datoriile S.A. Moldcarton către ÎCS „Lidiana Lux” SRL și ulterior și către ÎCS BN Proalim SRL. Dacă în primele 2 contracte de cesiune cu Lidiana Lux, valoarea totală a creanțelor transmise a fost de 141 mln lei față de SA „Moldcarton” în iunie 2010 Moldindconbank separă această creanță în 2 și transmite către ÎCS BN Proalim SRL suma de 85 mln lei.

În cadrul activității de lucru, comisia a constatat mai multe interacțiuni între B.C. „Moldinconbank” S.A și „Banca de Economii” cu Î.M. „Moldcarton” S.A. În acest sens, comisia a sesizat următoarele instituții: Curtea de Conturi, SPCSB, Procuratura Generală, Procuratura Anticorupție, Centrul Național Anticorupție și Banca de Economii a Moldovei.

Conform scrisorii cu nr. 03/03 -179 din 28.01.2021, ca răspuns la demersul comisiei CA-213-02 nr. 71, SPCSB comunică următoarele:

” În perioada anilor 2011-2020, SPCSB a derulat investigații financiare în privința activității financiare a persoanelor juridice Î.C.S LIDIANA LUX SRL și BN-PROALIM SRL, desfășurate prin intermediul conturilor bancare deținute la BC MOLDINDCONBANK SA și Banca de Economii SA.

Astfel, investigațiile au fost concentrate pe relațiile financiare dintre Î.C.S. LIDIANA LUX S.R.L cu CHESTER NZ LIMITED, RONIDA INVEST LLP și PR-VERT SYSTEM LIMITED, cu conturile deschise la banca din Letonia TRASTA KOMERCBANKA, companii nerezidente implicate și schema de spălare de bani ”Global Laundromat”.

Totodată, în contextul identificării modului de utilizare a mijloacelor creditare eliberate de Banca de Economii SA, SPCSB, inclusiv cu suportul serviciului similar din Letonia a examinat activitatea financiară desfășurată de BN-PROALIM SRL în relație cu companiile nerezidente LIBERTON ASSOCIATES LIMITED și CALDON HOLDINGS LIMITED, conturile deschise la banca letonă TRASTA KOMERCBANKA. ”

Procuratura Anticorupție a confirmat că în gestiunea Centrului Național Anticorupție este înregistrată o cauză penală cu nr. 2017978140 – Frauda bancară.

Urmare a demersului CA-213-02 nr. 68 din 25.01.2021, prin răspunsul nr. 03/17-3/8 din 27.01.2021, Centrul Național Anticorupție informează următoarele:

”În prezent, organul de urmărire penală al Centrului, efectuează urmărirea penală în cauza nr. 2017978140 (Frauda bancară)¹², în cadrul căreia este investigată legalitatea obținerii, în perioada anilor 2009 – 2012 de către 39 de entități economice, între care și Î.C.S Lidiana Lux SRL și BN-Proalim SRL, a creditelor bancare de la instituția financiară BC Banca de economii SA, prin prisma componentelor de infracțiune prevăzute la art. 190 (escrocheria în circumstanțe agravante) și 243 (spălarea de bani în circumstanțe agravante) Cod penal. Urmărirea penală este în desfășurare, iar concluzia cu privire la existența sau nu a componentelor de infracțiune și implicit la legalitatea tranzacțiilor, se va baza pe rezultatele urmăririi penale.

Acțiunile B.C. ”Banca de Economii” S.A , în procesul acordării creditelor aceluiași Î.C.S Lidiana Lux SRL și BN-Proalim SRL, au constituit obiect al investigației Procuraturii Anticorupție, cu delegarea în grupul de urmărire penală a unor angajați ai Centrului, în cadrul cauzei penale nr. 2017978140, finalizate la 14.06.2018 cu transmiterea acestora spre examinare în instanța de judecată, referitor la mai mulți subiecți, învinuiți de comiterea încălcării regulilor de creditare în circumstanțe agravante, care au cauzat instituției financiare prejudicii în proporții deosebit de mari, conform art. 44, 239 al. (2) lit. a)Cod penal.”

Banca de Economii S.A, aflată în proces de lichidare, în urma solicitării CA-213-02 nr. 57 din 15.01.2021, repetat CA-213-02 nr. 66 din 22.01.2021 , ne-a prezentat prin scrisoarea nr. 03-28/121 din 27.01.2021, extrasele din conturi de credit și copiile ordinelor de plată pentru utilizarea creditelor acordate, după cum urmează:

1. ”BN-Proalim” SRL
 - Extras din contul de credit nr. 1412301498182, deschis în numele ”BN-Proalim” SRL;
 - Copiile ordinelor de plată pentru utilizarea creditului;
2. ”Lidiana-Lux” SRL
 - Extras din contul de credit nr. 1412301498181, deschis în numele ” Lidiana-Lux” SRL;
 - Copiile ordinelor de plată pentru utilizarea creditului;

Curtea de Conturi ne-a informat că nu a efectuat controale asupra eficacității utilizării creditelor contractate de la băncile statului ori alte bănci comerciale de către Î.M ”Moldcarton” S.A.

3.6 Conexiuni între fraudă bancară, atacurile raider și tipologia ”Laundromat”

Pe parcursul lucrărilor Comisiei au fost identificate conexiuni între fraudă bancară, tipologia ”Laundromat” și atacurile raider. Deși sunt fenomene distincte, aceste operațiuni implementate prin intermediul activităților financiare ale entităților juridice înregistrate în zone off-shore și persoane juridice din domeniul asigurărilor, imobiliare, aviatice sau persoane fizice sunt afiliate, conform autorităților competente, persoanelor expuse politic – Plahotniuc Vladimir, Platon Veaceslav, Ilan Șor. Astfel, grupurile de

¹² http://www.procuratura.md/file/2019-03-14_Raport%20activitatea%20PA%20anul%202018.pdf

companii, implicate în delapidările din sistemul financiar-bancar național au asigurat, concomitent, în anii de referință, transferul mijloacelor bănești din Federația Rusă.

Menționăm că atât volumul operațiunilor efectuate prin conturile executorilor judecătorești în baza ordonanțelor emise de instanțele de judecată, cât și beneficiarii și ordonatorii plăților sunt cunoscuți de către organele competente naționale, dar și omologii săi externi.

Printre companiile nerezidente beneficiare de tranzacțiile financiare în proporții deosebit de mari din Federația Rusă, prezente și în devalizarea sistemului financiar-bancar autohton, urmare a tranzacțiilor efectuate, fluxul mijloacelor bănești ce au fost transferate creditorilor, prin intermediul conturilor deschise la BC Moldinconbank SA și altor bănci comerciale autohtone, inclusiv și către conturile acestora din Trasta Komerbanka din Letonia, menționăm următoarele entități:

VALEMONT PROPERTIES LTD, Marea Britanie; CHESTER NZ LIMITED, Noua Zeelandă; PR-VERT SYSTEM LIMITED, Marea Britanie; RONIDA INVEST LLP, Marea Britanie; WESTBURN ENTERPRISES, Marea Britanie; CALDON HOLDINGS LIMITED, Marea Britanie; SEABON LIMITED, Marea Britanie; DENISON LIMITED, Belize; MIRABAX INVESTMENTS LIMITED, Marea Britanie; TOTTENHAM MANAGEMENT LTD. ș.a.

Ca referință, una dintre persoanele juridice nerezidente, înregistrată în zonă off-shore, CHESTER NZ LIMITED, activă în prezenta tipologie, este menționată și în raportul Kroll privind circuitul mijloacelor bănești în cazul fraudei bancare. Mai multe detalii despre profilul acestei companii "creditoare" în schema Laudromat și reprezentantul său, Prymac Ludmila, cetățean al Ucrainei, Comisia le-a elucidat în urma răspunsurilor obținute de la autoritățile competente naționale. Astfel, Prymac Ludmila, a beneficiat, în anii de referință, atât de mijloace bănești eliberate în numerar - 19 558 471, 00 USD; 11 087 740,00 EUR; 27 955 851, 00 MDL – fonduri ce au servit, inclusiv și la coruperea deputaților, cât și de "împrumuturi" prin virament în proporții deosebit de mari, de ordinul miliardelor dolari, ce au parvenit în conturile acestei companii din conturile nerezidenților deschise la BC Moldinconbank SA – Valemont Properties LTD, Seabon Limited, Westburn Enterprises Limited, Caldon Holdings Ltd, Tottenham Management Ltd, Griden Developments Limited, dar și din contul "Nobil Air" SRL. Aceste entități sunt frecvent întâlnite și descrise în raportul KROLL, iar unele dintre ele sunt menționate și în Raportul Comisiei parlamentare de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului financiar-bancar din R. Moldova și investigării jafului bancar, votată în plenul Parlamentului R. Moldova în luna octombrie, 2019. De către instituțiile competente, au fost stabilite conexiuni între activitatea financiară a CHESTER NZ LIMITED și a persoanelor juridice afiliate lui Platon V., Plahotniuc V., Șor I., Luchinschi Ch.

Din analiza Raportului Comisiei parlamentare de anchetă pentru investigarea tuturor circumstanțelor preluării forțate (atac de tip raider) a acțiunilor băncilor comerciale, companiilor de asigurări/reasigurări din Republica Moldova, exercitată în perioada anilor 2010-2012, s-a constatat că există o conexiune clară între atacurile raider asupra sistemului bancar din 2011, privatizarea B.C. "Banca de Economii", furtul miliardului și tipologia „Laundromat”. Comisia parlamentară menționată a constatat că la realizarea planului infracțional, au stat grupuri de acționari reprezentați de Renato Usatîi, cât și

persoane fizice/juridice afiliate lui Vladimir Plahotniuc. Raportul Comisiei pe atacurile raider a fost votat în plenul Parlamentului în luna martie, 2021.

IV. DIMENSIUNEA FINANCIARĂ EXTERNĂ

4.1 Traseul mijloacelor financiare pe plan extern

În august 2014, reporterii OCCRP¹³ au prezentat schema de spălare de bani – Operațiunea rusească¹⁴, în cadrul propriei investigații. Ulterior, în august 2017, în cadrul altei investigații¹⁵, reporterii au prezentat traseul mijloacelor financiare ce au avut drept destinație 5140 companii prin conturile a 732 bănci¹⁶ din 96 de state. Traseul poate fi studiat pe țări aparte, sumele intrate în bănci, cât și destinația finală - companiile implicate în tipologie.

Conform OCCRP, prin operațiunea rusească au fost canalizați circa 400 miliarde dolari cu originea din Federația Rusă în anii de referință. Prin instituțiile financiare ale R. Moldova au circulat, utilizând schema cu ordonanțele judecătorești, peste 22 miliarde dolari.

4.2 Acțiunile SPCSB pe plan extern

În perioada decembrie 2013 – iulie 2016, urmare a investigațiilor financiare efectuate cu serviciile similare din 60 de state, SPCSB a obținut informații valoroase cu privire la beneficiarii efectivi ai mijloacelor bănești, companiile din Federația Rusă care au beneficiat de mijloacele tranzitate, rulajele bancare descifrate și IP adresele din Federația Rusă de pe care au fost gestionate conturile companiilor off-shore implicate în tipologie. Aceste informații au fost remise de Serviciu către mai multe instituții competente din Federația Rusă cum ar fi: RosFinMonitoring, Direcției K a Serviciului Federal de Securitate pentru a eficientiza eventualele investigații derulate de partea rusească.

De asemenea, cu scopul stabilirii persoanelor care gestionează conturile bancare ale companiilor off-shore calificate ca suspecte în tranzitarea banilor din Federația Rusă prin conturile bancare ale BC Moldincombank SA, SPCSB a efectuat 165 de interpelări către serviciile similare din Letonia, Lituania, Marea Britanie, Liechtenstein, Estonia, Ucraina, Elveția, Cipru, China, Cehia, Danemarca, Franța, Georgia, Turcia, Hong Kong, Ungaria, Germania, Austria, Argentina, Australia, Barbados, Belgia, Belize, Bulgaria, Canada, Egipt, Grecia, India, Indonezia, Insulele Man, Israel, Italia, Japonia, Kazahstan, Luxemburg, Malaiezia, Malta, Mauritius, Monaco, Olanda, Noua Zeelandă, Polonia, Serbia, Singapore, Slovacia, Slovenia, Africa de Sud, Coreea de Sud, Spania, Sri Lanka, Suedia, Taiwan, Emiratele Arabe Unite, SUA, Uruguay, Vietnam. Informațiile acumulate

¹³ <https://www.reportingproject.net/therussianlaundromat/russian-laundromat.php>

¹⁴ <https://www.rise.md/articol/operatiunea-ruseasca-the-laundromat/?lang=ru>

¹⁵ <https://www.occrp.org/en/laundromat/the-russian-laundromat-exposed/>

¹⁶ <https://www.occrp.org/assets/laundromat/BarChartBank-big.png>

au fost expediate în adresa Procuraturii Anticorupție pentru a fi examinate în conformitate cu competențele deținute.

Astfel, Serviciul a expedit în adresa PA informații privind identitatea persoanelor fizice, cetățeni ai Ucrainei ce controlau activitatea companiilor off-shore "creditoare", date privind modul de utilizare a mijloacelor financiare în statele în care au fost integrate¹⁷, cât și în R. Moldova, IP adresele de pe care au fost gestionate conturile bancare și identitatea persoanelor fizice gestionari, cât și beneficiarii reali ai mijloacelor financiare, copii ale contractelor, rulajele bancare obținute de la serviciile similare străine, conexiuni ale tranzacțiilor cu unele activități de fraudă bancară, concluzii privind organizatorii tranzacțiilor, urmând ca Procuratura Anticorupție să se expună, în final, cu privire la beneficiarii principali ai tipologiei.

La data de 28.12.2020, Comisia parlamentară de anchetă a recepționat de la Serviciu un Raport care deține informații cu caracter public, anexat la prezentul Raport, ulterior, la data de 25.01.2021 Comisia a recepționat partea a doua a Raportului prezentat de SPCSB, căruia i s-a atribuit parafa "secret". De menționat în acest sens este că, prin intermediul SPCSB, R. Moldova este membru al Grupului EGMONT care reunește 166 state ale lumii, iar conform Principiului Schimbului de Informații între UIF, datele obținute de Comisie nu pot fi făcute publice, însă ele sunt deținute în totalitate de către Procuratura Anticorupție.

De asemenea, pe parcursul activității Comisiei, s-a constatat că în tranzacții financiare dubioase au fost implicate și organizații non-profit, tranzacțiile bancare desfășurate au purtat un caracter transfrontalier, fiind utilizate inclusiv sisteme financiare din alte state. În vederea respectării calității de membru al Grupului EGMONT, SPCSB a solicitat permisiunea de diseminare a informațiilor obținute în rezultatul colaborării cu statele membre. La 19.02.2021, UIF Letonia și Elveția au comunicat despre refuzul permisiunii de a transmite informațiile obținute Comisiei parlamentare de anchetă, privind schimbul informațional pe cazul "Global Laundromat", aceste date fiind prezentate exclusiv organelor de ocrotire a normelor de drept. Astfel, Serviciul se află în imposibilitate de a furniza alte informații decât cele prezentate până la moment.

Investigația reporterilor OCCRP din 2017, ne prezintă doar câteva nume de organizații non-profit, beneficiare de mijloace din tipologia Laundromat.

¹⁷ <https://www.occrp.org/en/laundromat/the-russian-laundromat-exposed/>

V. DIMENSIUNEA POLITICĂ

5.1 Originea schemelor de spălare a banilor prin Republica Moldova

Nota Reidman (2005)

Potrivit "Cronologiei situației la BEM în 4 capitole", a ex-ministrului finanțelor, Veaceslav Negruța, a cărui perioadă de mandat a coincis cu spălările de bani din Federația Rusă și fraudă bancară, modificarea legislației bancare în a. 2005-2010 a fost posibilă în urma elaborării unei note a consilierul pe probleme economice al ex-președintelui Vladimir Voronin, ex-deputatul Oleg Reidman. În analiză este atașată "Nota Reidman"¹⁸ care făcea referire la necesitatea creării unor condiții mai bune pentru așa-zisii „bani-migratori” din sistemul financiar internațional, dar și prezenta modificările în legislație care au fost operate ulterior. Această Notă este invocată și de către experții IDIS Viitorul, în "Puterea Hibridă și actorii săi"¹⁹, de Veaceslav Berbeca și Ion Tăbârță.

Conform studiului V. Negruța, " în anii 2006 – 2008 a urmat o modificare masivă a legislației financiar-bancare, dar și a regulamentelor BNM ce țin de supravegherea în domeniul bancar și al normelor prudențiale ce țin de urmărirea fluxurilor financiare dubioase."

În anul 2007 a fost eliminat din legislație impozitul pe venit pentru persoanele juridice, iar în a. 2008 a fost modificat art.251 al CP, fiind eliminată răspunderea penală pentru tănuirea bunurilor gajate.

Conform SPCSB²⁰, prima Strategie în domeniul prevenirii și combaterii spălărilor de bani a fost adoptată prin Hotărârea de Guvern nr. 632 la 05 iunie 2007, cu un plan de acțiuni pentru 3 ani, iar în 2009 a fost publicată Hotărârea de Guvern nr. 790 din 03.09.2010, care stabilea prioritățile pentru perioada 2010-2012. Însă, concluzionăm că Strategia a fost mai puțin eficientă în cazul prezentei tipologii.

Spălări de bani și inginerii financiare prin băncile din Stânga Nistrului

În februarie 2010, prin scrisori și comunicare instituțională, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, dar și Serviciul Informații și Securitate, a sesizat și a solicitat intervenția Băncii Naționale, urmare a identificării tranzacțiilor suspecte efectuate între o companie din Federația Rusă, "ComTehService" LLC ce dispunea de conturi în BC „Moldinconbank” S.A. și o companie înregistrată în zonă off-shore, RONIDA INVEST LLP. Deși, Serviciul depunea eforturi de a bloca tranzacțiile suspecte, fie, din motivul neexecutării în timp a deciziilor de blocare a conturilor de către angajații băncii, fie din alte motive, din stânga Nistrului, prin intermediul Băncii Nistrene de Economii din Tiraspol, în perioada noiembrie 2009 – martie 2010 au fost convertiți în dolari SUA și transferați în folosul nerezidentului RONIDA INVEST LLP, companie înregistrată în zonă off-shore, circa 260 milioane lei. Astfel, între "ComTehService" LLC

¹⁸ <https://vnegruta.files.wordpress.com/2015/05/2-bem-cronologie-partea-i.pdf>

¹⁹ http://www.viitorul.org/files/1_3.pdf

²⁰ <http://spscb.cna.md/storage/reports/October2019/EUGobTGEqLjiJISK4ew.pdf>

și RONIDA INVEST LLP aveau loc tranzacții financiare marcate de instituțiile abilitate drept suspecte, toate operațiunile derulate în conturile curente ale "ComTehService" LLC se făceau simultan în aceeași zi, iar investigațiile pe acest caz au elucidat faptul că fondatorul și administratorul întreprinderii, cetățean al Federației Ruse, deține un capital social al companiei de doar 10 000 ruble rusești și alte bunuri de câteva zeci de mii de ruble. În aceste condiții BNM a sancționat BC „Moldinconbank” S.A. și a suspendat operațiunile prin conturile bancare ale firmei rusești, iar materialele au fost remise către CCCEC.

Însă, la data de 04.02.2010, Judecătoria Economică de Circumscripție, judecător Gheorghe Muntean, a emis încheierea prin care a dispus anularea deciziei BNM și reluarea operațiunilor pe contul curent bancar deschis de compania "ComTehService" LLC la BC „Moldinconbank” S.A.

Pe parcursul a. 2011, entitatea juridică "ComTehService" LLC, a executat încasări în conturile persoanei fizice nerezidente, cetățean al Ucrainei, Khotsianovsky Vladislav în baza contractelor de acordare a împrumutului, în valoare de 1 867 985.00 USD și 180 926.00 EUR, extrași în numerar ulterior. În total, persoana fizică nerezidentă menționată supra, în perioada a. 2011-2012 a extras în numerar prin contul său curent la BC „Moldinconbank” S.A. 12 029 471,00 USD și 1 654 534,85 EUR. De asemenea, RONIDA INVEST LLP a efectuat mai multe operațiuni prin conturile executorilor judecătorești în baza ordonanțelor emise de instanțele de judecată în valoare de peste jumătate de miliard de dolari, a participat în cadrul fraudei bancare, devalizarea Moldcarton S.A. Conform răspunsurilor Serviciului Informații și Securitate, compania RONIDA INVEST LLP aparține numitului Platon Veaceslav.

În iulie 2010, inițiativa ex-deputatului Mihai Godea, președinte al fracțiunii PLDM, ce presupunea lichidarea instanțelor specializate - Judecătoriile Economice de Circumscripție, Judecătoria Militară, Curtea de Apel Economică și Colegiul Economic al Curții Supreme de Justiție, nu a fost susținută în lectura a doua, iar acest fapt a produs mai multe contradicții în Alianța de Integrare Europeană 1, reflectate sonor în societate. Împotriva acestui proiect au votat membrii AIE1, Veaceslav Platon (AMN), Valentin Cheptene (AMN) și Alexandru Stoianoglo (PD). În anul 2012, legea a fost adoptată în lectură finală.

Ex-directorul adjunct al Serviciului Informații și Securitate, Vadim Vrabie, a comunicat în cadrul unui interviu²¹ plasat pe pagina oficială a instituției, că "privitor la schemele infracționale în derulare, persoanele implicate și riscurile iminente, Serviciul a informat, în ultimii ani, Președinția RM, Guvernul, Consiliul Suprem de Securitate, organele Procuraturii, Centrul Național Anticorupție, Comisia Națională a Pieței Financiare în scopul constatării, elaborării soluțiilor de prevenire și contracarare, a ajusta cadrul legal pentru protejarea sectorului bancar".

O investigație RISE din septembrie 2020, "Banii din lista neagră"²², prezintă mai multe detalii privind spălările de bani și ingineriile financiare din regiunea transnistreană. Potrivit investigației, în ultimii ani, în Stânga Nistrului, mai multe bănci și-au schimbat proprietarii sau au fuzionat. Astfel, în regiune mai activează trei bănci "Eximbank", "Sberbank" și "Agroprombank", plus așa-zisa bancă centrală a Transnistriei.

²¹ <https://old.sis.md/ro/interviuri/vadim-vrabie-politicile-economice-ale-tiraspolului-sunt-defavoarea-intereselor>

²² <https://www.rise.md/articol/banii-din-lista-neagra/?lang=ru>

Aceste bănci nu sunt autorizate de Banca Națională a Moldovei să facă operațiuni financiare internaționale. Astfel, acestea nici nu au obligația să păstreze un registru al tranzacțiilor, informații de identificare al clienților sau să raporteze tranzacțiile suspecte către autoritățile de la Chișinău. Dar, ele sunt active pe piața valutară internațională, în special, prin intermediul instituțiilor financiare din Federația Rusă, care, în această ecuație figurează drept „banca beneficiară”, iar cele de la Tiraspol — drept „beneficiar” sau „client” al băncii din Rusia.²³

Prin răspunsul oferit Comisiei de către BNM, instituția confirmă că în regiunea transnistreană a Republicii Moldova există unele entități care desfășoară activitate bancară (așa-numitele bănci), însă acestea nu dispun de licențe eliberate de BNM, după cum prevede legislația Republicii Moldova.

Băncile situate în localitățile din stânga Nistrului nu sunt incluse în Registrul central al băncilor conform Legii instituțiilor financiare. Drept urmare, activitatea lor nu este reglementată și supravegheată de Banca Națională a Moldovei, deci, este în afara cadrului legal al țării noastre, astfel, fiind vulnerabile la posibile scheme tenebre de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

Deschiderea de către aceste așa-numite bănci a conturilor la alte bănci, inclusiv cele din străinătate și efectuarea operațiunilor valutare prin aceste conturi este o activitate care nu corespunde prevederilor legale.

BNM nu deține informații detaliate despre modalitatea și posibilitățile efective de realizare de către aceste entități a plăților și tranzacțiilor valutare, precum și a modului de implementare de către aceste entități a cerințelor legislației RM privind cunoașterea clienților, activității lor și a standardelor internaționale aferente domeniului prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Reieșind din aceste circumstanțe, BNM a atenționat anterior băncile licențiate din Republica Moldova despre necesitatea abținerii de la efectuarea tranzacțiilor/operațiunilor în valută cu a.n. bănci aflate în localitățile din stânga Nistrului și despre necesitatea atenționării partenerilor de afaceri, inclusiv a sistemelor de remitere de bani, despre neefectuarea tranzacțiilor în valută străină în adresa persoanelor situate în localitățile din partea stângă a Nistrului. Totuși, conform informației public-disponibile, așa-numitele bănci din regiunea transnistreană a Republicii Moldova au relații de corespondență cu unele bănci din Federația Rusă și prin intermediul acestor relații se realizează tranzacții valutare.

Aceste relații de corespondență au fost stabilite în pofida interpelărilor BNM care au fost adresate mai multor bănci centrale și instituții responsabile de supravegherea sistemului financiar, inclusiv din Federația Rusă. Prin intermediul acestor interpelări, BNM a solicitat sistarea și neadmiterea relațiilor de corespondență cu așa-numitele bănci situate în localitățile din stânga Nistrului. Motivul invocat de BNM a fost că așa-numitele bănci din stânga Nistrului nu dețin licența BNM pentru efectuarea activității financiare și sunt vulnerabile la posibile scheme tenebre de spălare a banilor și finanțare a terorismului. La momentul de față, din informația deținută de BNM, demersurile menționate au fost respectate de către partenerii străini, cu excepția Băncii Centrale a Federației Ruse, care a invocat prevederile Memorandumului cu privire la bazele

²³ https://www.rise.md/wp-content/uploads/2020/09/Eximbank-rechizite-%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%82%D1%8B_27.01.2020.pdf

normalizării relațiilor dintre RM și Transnistria, semnat la 8 mai 1997 la Moscova, și ale Protocolului despre recunoașterea reciprocă pe teritoriul RM și al Transnistriei a documentelor eliberate de organele competente ale părților, semnat la 16 mai 2001 la Tiraspol. Documentele în cauză au fost considerate de Banca Centrală a Federației Ruse drept temei pentru recunoașterea documentelor eliberate de către entitățile din regiunea transnistreană a RM, precum și pentru justificarea deschiderii conturilor corespondente în băncile din Federația Rusă de către așa-numitele „bănci” din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Suplimentar, este de menționat că, BNM nu are contacte directe cu Tiraspolul, iar pe aspecte ce se referă la competența BNM, comunicarea cu reprezentanții structurilor din Tiraspol se realizează prin intermediul Biroului politici de reintegrare din cadrul Guvernului RM.

Totodată, în contextul procesului de negocieri privind reglementarea transnistreană și în scopul promovării măsurilor de încredere între ambele maluri ale r. Nistru, BNM, în limita competenței sale, participă în activitatea organelor de lucru instituite la nivel de Guvern, prin intermediul cărora se derulează dialogul cu partea transnistreană pe diverse chestiuni sectoriale. Astfel, în cadrul ultimelor ședințe ale acestor organe de lucru, care s-au desfășurat în perioada 2018-2020, reprezentanții BNM au informat partea transnistreană despre necesitatea respectării, de către persoanele din regiunea transnistreană, a legislației Republicii Moldova în domeniul financiar-bancar, inclusiv la efectuarea transferurilor în valută străină.

În concluzie la acest capitol menționăm că în cadrul audierilor, reprezentanții BNM au invocat că și în continuare există factori de risc sporit privind spălările de bani, operațiuni în numerar în proporție deosebit de mare, inginerii financiare ce se desfășoară activ în regiunea transnistreană.

Suplimentar, Comisia parlamentară de anchetă, în scopul analizei în dinamică a riscului de țară ca urmare a implicării instanțelor judecătorești și instituțiilor bancare din Republica Moldova în schemele de spălare de bani, a solicitat de la Agenția Națională de Reglementare în Energetică următoarele clarificări:

1. Cum a evoluat riscul de țară a Republicii Moldova în perioada 2010-2016;
2. Cum a evoluat valoarea în % a rentabilității reglementate (WACC - weighted average cost of capital) în perioada 2010-2016;
3. Ce impact în valoare materială (milioane lei) a avut evoluția WACC asupra prețului la utilități, inclusiv la tarifele finale pentru energia electrică și gazele naturale în perioada 2010-2016? În opinia Agenției, cât au achitat în plus consumatorii finali ca urmare a deteriorării riscului țării în perioada menționată?
4. Ce alte consecințe negative au fost generate de fenomenul spălării banilor pe domeniul de reglementare al ANRE?

Răspunsul instituției poate fi accesat în anexele atașate la prezentul Raport.

5.2 Evoluția politică 2009-2015 - lupta între factorii decidenți

Comisia, atât în cadrul audierilor publice, cât și de tip închis, cât și prin comunicarea instituțională în scris, pe lângă analiza dimensiunii juridice și financiare interne și externe descrise supra, a urmărit un obiectiv important în vederea elucidării aspectelor prin care reprezentanții instituțiilor cu atribuții de resort în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, nu aveau suficientă capacitate de a stopa fluxurile financiare suspecte în proporții deosebit de mari. În acest sens, a fost cercetată comunicarea între factorii decidenți ai anilor de referință, unde s-a constatat că aceștia erau informați frecvent despre evoluțiile din domeniul financiar, inclusiv și cu prezentarea soluțiilor în vederea redresării situației prin care R. Moldova se expune unui risc sporit, nu doar pe plan național, dar și pe plan extern.

De asemenea, un alt aspect deosebit a fost constatat - conducători din cadrul Centrului Național Anticorupție cum ar fi Viorel Chetaru și Mihail Gofman, promovau activ modificări ale cadrului legal referitor la prevenirea și combaterea spălării banilor, în special includerea unui impozit privind tranzacțiile financiare cu companii înregistrate în zone off-shore. Or, impozitarea spălărilor de bani ar fi echivalentă cu legalizarea lor, iar astfel de propuneri ar însemna, mai degrabă, amnistiere a spălărilor de bani.

Pentru o descriere a evenimentelor politice din anii de referință, Comisia a luat drept referință studiul elaborat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale – IDIS Viitorul, "PUTEREA HIBRIDĂ ȘI ACTORII SĂI"²⁴, autori Veaceslav BERBECA și Ion TĂBĂRȚĂ. Capitolul 3, pag. 25-41, descrie comportamentul actorilor interni, evoluțiile politice 2009-2015, partajarea funcțiilor în Parlament și Guvern, cât și în instituțiile subordonate acestora, reformarea justiției, controversesele domeniului bancar și în concluzie, studiul stabilește că realizarea schemei de spălare a banilor nu ar fi fost posibilă fără acceptul politicului moldovenesc, cu largul concurs al unor autorități și instituții supuse politic grupurilor influente.

Anii de referință, 2009-2015 reprezintă perioada guvernării Alianțelor pentru Integrare Europeană - AIE. După alegerile parlamentare anticipate din 2009, pierdute de PCRM, puterea este preluată de către patru partide pro-europene - PLDM, PD, AMN, PL. Odată cu aceste evenimente, în politica moldovenească, au intrat doi exponenți ai domeniului de afaceri – Veacelav Platon, deputat pe listele AMN și Vladimir Plahotniuc. După alegerile anticipate din 28 noiembrie 2010, AMN nu a depășit baremul electoral, astfel, rămânând în afara Parlamentului, iar Vladimir Plahotniuc ajunge deputat pe listele PD. În decembrie, 2010 a fost reconstituită AIE, formată din trei partide - PLDM, PD, PL. Conform studiului IDIS Viitorul, etapa guvernării AIE a fost cea mai confrontaționistă perioadă a sistemului politic moldovenesc, caracterizându-se prin numeroase guverne, confruntări între putere și opoziție, conflicte între partenerii din cadrul alianțelor de guvernare, care de jure erau aliați, însă de facto rivali, cât și partajarea pe criterii politice a instituțiilor statului, implicit cele de ocrotire a normelor de drept.

În cadrul constituirii AIE-2, Vlad Filat și-a păstrat funcția de prim-ministru, Marian Lupu a preluat funcțiile deținute de Mihai Ghimpu, iar Vladimir Plahotniuc a ajuns prim-vicepreședinte al Parlamentului. Însă, în anul 2011, confruntările între partenerii-rivali – V. Filat și V. Plahotniuc – a căpătat caracter deschis, iar motivul

²⁴ http://www.viitorul.org/files/1_3.pdf

disputelor fiind reprezentat de subiectului bancar, care în scurt timp a devenit unul de rezonanță în spațiul public.

1.	Curtea de conturi	PLDM
2.	Procuratura Generală	PDM
3.	Serviciul de Informații și Securitate	PL
4.	Centrul național pentru protecția datelor cu caracter personal	PLDM
5.	Banca națională a RM	PL
6.	Comisia națională a pieții financiare	PDM
8.	Agencia națională pentru reglementare în energetică	PL

1.	Biroul național de statistică	PLDM
2.	Agencia relații funciare și cadastru	PD
3.	Biroul relații interetnice	PD
4.	Serviciu grăniceri	PLDM
5.	Agencia „Moldsilva”	PL
6.	Agencia rezerve materiale	PLDM
7.	Agencia turismului	PL
8.	Centrul pentru combaterea crimelor economice și corupției	PD

Fig. 2. Instituții subordonate conform criteriilor politice

La 16 martie, 2012, după lungi tentative, de către Parlament a fost ales președintele statului, fostul judecător, Nicolae Timofti, însă, acest fapt nu a dus la consolidarea și îmbunătățirea relațiilor din cadrul AIE2. La data de 5 martie, 2013, democrații au votat o moțiune de cenzură înaintată de PCRM împotriva Guvernului Filat-2, ajungându-se la destrămarea coaliției de guvernare.

La data de 22 aprilie, 2013, Curtea Constituțională a R. Moldova, în frunte cu președintele Alexandru Tănase, ex-deputat PLDM și ex-ministru al justiției din partea PLDM, emite o Hotărâre pentru controlul constituționalității Decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 534-VII din 8 martie 2013 privind demisia Guvernului, în partea ce ține de menținerea în funcție a Prim-ministrului-demis prin moțiune de cenzură (pentru suspiciuni de corupție) din data de 8 martie 2013 până la formarea noului guvern și nr. 584-VII din 10 aprilie 2013 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru. Astfel, Hotărârea indică că un oficial acuzat de corupție nu mai poate candida pentru funcția de premier, escaladând o nouă serie de ostilități politice între liderii PDM și PLDM, în rezultatul cărora a fost demis din funcția de Președinte al Parlamentului RM, Marian Lupu. În cele din urmă a fost ales un nou candidat PLDM la funcția de prim-ministru, Iurie Leancă, cu sprijinul unei părți de deputați neafiliați, desprinși din Partidul Liberal, dar și alegerea vicepreședintelui PD, Igor Corman, pentru funcția de Speaker al Parlamentului. De perioada intrării în exercițiul funcției a prim-ministrului Iurie Leancă sunt legate decizii controversate, cum ar fi concesioarea în condiții suspecte a Aeroportului Internațional pe o perioadă de 49 de ani, pierderea pachetului majoritar de către stat la Banca de Economii, emiterea garanțiilor de stat în contextul fraudei bancare - acțiuni ce scot în față un nou actor, Ilan Șor cu acordul sau participarea celor doi principali decidenți politici din cadrul AIE din acea perioadă, Vlad Filat și Vlad Plahotniuc.

Semnarea Acordului de liberalizare a vizelor (27 aprilie, 2014) și semnarea Acordului de asociere UE-RM (27 iunie, 2014) a marcat agenda politică din prima jumătate a anului 2014 cât și evenimentele derulate pe plan regional după turbulența evenimentelor de la Kiev. În plină campanie electorală, în Republica Moldova, apare un proiect politic condus de Renato Usatîi, ale cărui surse de venituri generau și mai multe întrebări din partea societății.

În concluzie, în anii de referință, actorii politici direcționau atenția societății asupra anumitor evenimente, între timp, tranzacțiile suspecte prin sistemul bancar se efectuau fără impedimente pe fondul restanțelor în domeniul justiției, combaterii corupției în sistemul judecătoresc, unde conform declarațiilor din presă²⁵, lui Ion Păduraru, fost ministru al justiției, fost secretar general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Platon V. ar controla foarte multe procese din justiție, inclusiv la nivelul judecătoriei economice și Curții Supreme.

5.3 Acțiunile BC Victoriabank, BEM și ASITO SA

Pe parcursul lucrărilor Comisiei, s-a constatat că evenimentele ce s-au derulat împrejurul achiziției acțiunilor la BC Victoriabank, BEM și ASITO S.A. ce au generat certuri între Vladimir Plahotniuc și Veaceslav Platon, ar fi curmat în 2014 operațiunea de spălare de bani prin ordonanțele judecătorești. În consecință, acest capitol este analizat prin prisma evenimentelor anilor 2011-2014 ce au culminat cu fraudă bancară.

În acest sens, au fost solicitate declarațiile în scris ale Alionei Stașevskaia, vicepreședinte al Consiliilor de Administrare ale BC Moldoinconbank SA, ASITO SA, R. Moldova și ASITO Kapital SA, România, anii 2009-2015, ce au stat la baza Raportului Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare, condusă de Alexandru Slusari, elaborat ca urmare adoptării Hotărârii Parlamentului nr.46/2019.

Conform Alionei Stașevskaia, în decembrie 2011, a avut loc vânzarea a 28,34 % din acțiunile Băncii de Economii, în calitate de vânzător fiind Vladimir Plahotniuc, reprezentat de Andrian Candu, Natalia Politova-Cangaș, Serghei Iaralov, Vladimir Andronache și în calitate de cumpărător fiind Veaceslav Platon, reprezentat de Iurie Contievschi și Aliona Stașevskaia. Tranzacția de vânzare presupunea partea oficială a acordului, incluzând acțiunile incluse în contract și partea neoficială, enunțată verbal drept condiție exprimată de Vladimir Plahotniuc. Suma tranzacției în total constituia 80 milioane dolari, deși, conform declarațiilor A. Stașevskaia, Platon V. era interesat doar de acțiunile BC Victoriabank S.A.

Astfel, partea oficială a acordului presupunea 26,75% din acțiunile BC Victoriabank S.A., 81,7628% din capitalul statutar al Victoria Asigurări SRL și 100% din capitalul statutar al Alfa-Engineering SRL. Partea neoficială, pe care Plahotniuc V. nu dorea să o expună în acord și care ar deconspira anumite circumstanțe, presupunea 28,34% din acțiuni Banca de Economii SA, 7,29 acțiuni din Victoriabank SA și 83,13% din

²⁵ <https://moldova.europalibera.org/a/24183107.html>

acțiunile companiei de asigurări ASITO SA, iar o parte din aceste acțiuni sunt pretense că le aparțin lui Victor Țopa și Viorel Țopa.

Aliona Stașevskaia descrie în continuare modalitatea prin care Platon V. a executat plățile conform acordului încheiat, cât și transmiterea controlului asupra companiilor prin schimbul de acționari și directori, iar înainte de semnare i-a recomandat acest acord ca unul de risc sporit.

Ulterior, în 2013, Platon V. a decis să își vândă activele obținute la Banca de Economii SA prim-ministrului în funcție, Vlad Filat prin intermediul lui Ilan Șor, iar această decizie a luat-o în legătură cu faptul că nu putea influența situația la BEM din motive de sabotaj exprimat din partea membrilor Comitetului Administrativ din partea statului și organului executiv la propunerile membrilor grupului de acționari ai lui Platon V. În 2013, Plahotniuc V. și-a exprimat nemulțumirea, deoarece nu-și dorea ca anumite acțiuni, vândute anterior în cadrul aceluși acord, să ajungă sub controlul oponenților săi politici, astfel, întărindu-i. În iunie 2013 a avut loc returul acțiunilor din pachetul de la BEM și ulterior, pierderea pachetului de control de către stat la Banca de Economii, prin care a fost utilizată modalitatea de plată realizată în 2011 de Platon V. către Plahotniuc V., suplimentar, folosind drept garanție acțiuni ale întreprinderilor de stat.

Ca urmare a acestor acțiuni, în anul 2014, Guvernul Leancă, prin asumare de răspundere în fața Parlamentului, modifică legile care au creat, începând cu 2010, oportunități pentru realizarea schemei de spălări de bani din Federația Rusă prin ordonanțele judecătorești. Astfel, dispare syntagma ”având efect suspensiv”, apare posibilitatea prin care magistraților să le fie suspendată imunitatea în vederea examinării implicării acestora în acțiuni de spălări de bani.

5.4 Infracțiunea predicat – motiv pentru clasarea cauzei penale în a. 2020

La data de 08.12.2020, Departamentul Drept penal al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova, la solicitarea nr. 9-6d/20-7604 din 23.11.2020, oferă Procuraturii Generale a R. Moldova opinia solicitată de aceasta cu privire la trei aspecte:

- Cele invocate în Solicitare cad sau nu sub incidența art. 243 Cod Penal?
- Acțiunile făptuitorilor urmează a fi încadrate juridic ca spălare de bani sau ca alte infracțiuni patrimoniale?
- Este oare necesară identificarea și calificarea juridică a infracțiunii predicat în vederea tragerii la răspundere penală a subiectului infracțiunii pentru concurs de infracțiuni sau doar pentru spălare de bani.

Opinia a parvenit Procuraturii Generale în termen scurt de două săptămâni, argumentată pe 18 foi A4, semnată de către trei profesori și conferențieri universitari, doctori în drept.

În acest context, în spațiul public, cât și în cadrul unei emisiuni de la un post de televiziune privat, au fost emise îngrijorări cu privire la intenția Procuraturii de a clasa dosarul denumit generic ”Laundromat”, iar drept argument, instituției va servi **lipsa infracțiunii predicat**, fapt pentru care a și fost solicitată opinia profesorilor Universității de Stat.

La scurt timp, profesorii universitari, au elaborat o scrisoare adresată Comisiei de anchetă, cât și postului TV, prin care menționau că doctrina nu poate constitui un izvor de drept în R. Moldova, iar opinia științifică ce provine de la reprezentanții mediului academic nu are forță juridică, nu este obligatorie pentru Procuratura Generală, este o creație științifică, iar libertatea creației este garantată conform Constituției R. Moldova, astfel, temerile și expunerile formulate sunt vădit neîntemeiate.

Iar la debutul anului 2021, după o serie de învinuiri adresate Comisiei parlamentare de anchetă, Procuratura R. Moldova plasează dosarul denumit generic "Laundromat" printre primele 5 priorități a instituției, însă, nu este clar care vor fi acțiunile instituției pe viitor.

VI. Lista scurtă a particularităților tipologiei

- a) Modificarea legislației cu privire la taxa de stat s-a produs în vara anului 2010, iar în toamna aceluiași an a fost executată prima ordonanță de acest gen.
- b) Modificarea legislației privind Codul de executare, de asemenea s-a produs în anul 2010. În urma modificărilor operate, executorii judecătorești au trecut la privat, s-a extins competența teritorială de a executa hotărâri și ordonanțe judecătorești, cât și s-a specificat aspectul de calcul al onorariului.
- c) Cetățeanul R. Moldova care garantează în contracte de împrumut sume de sute de milioane de dolari, era, de regulă fără surse stabile de venit sau din categoria persoanelor social-vulnerabile. În aceste circumstanțe, el a fost inclus în chema dată pentru a da posibilitate autorilor, ca cererea de chemare în judecată să fie examinată în R. Moldova, astfel suportând mai puține cheltuieli sub aspect: taxa de stat, taxe din impozite pe venit.
- d) Mai mulți judecători au refuzat să se pronunțe pe aceste cauze, însă, 17 judecători, deși înțelegeau caracterul ilicit al tranzacțiilor, s-au lăsat convinși fie de sprijinul necesar din partea unor factori politici și judecători superiori, fie au avut alt motiv pentru care să se pronunțe în baza materialelor prezentate de creditor prin reprezentantul său. În Nota informativă emisă de CSJ sunt descrise toate aspectele privind procedurile care trebuiau să fie urmate, deși Nota nu dă o apreciere legalității acestora, însă, din articolele enunțate din CPC rezultă că toate ordonanțele au fost emise în necorespondere cu legislația. Era imposibil pentru un judecător să nu cunoască normele legale în pronunțarea deciziei pe aceste cazuri.
- e) Toți reprezentanții companiilor creditoare înregistrate în zone off-shore sunt cetățeni ai Ucrainei, în a căror responsabilitate era să depună cereri de chemare în judecată și de a efectua solicitări către instanța de judecată pentru a fi remise ordonanțele judecătorești.
- f) Toate companiile "creditoare" din cadrul tipologiei, au înaintat spre executarea ordonanțelor judecătorești aceiași 5 executori judecătorești. La rândul său, executorii încasau forțat mijloace bănești în cadrul acestei tipologii doar din BC MOLDINCONBANK S.A. În același timp, mijloacele financiare erau încasate nu din conturile debitorilor incluși în ordonanțele judecătorești, ci din conturile

- bancare ale persoanelor care nu sunt debitori, cum ar fi bănci corespondente din Federația Rusă.
- g) Unor bănci corespondente din Federația Rusă, din conturile cărora erau încasate forțat mijloacele financiare, Banca Centrală a Rusiei le-a retras licența de activitate pe motiv de implicare în operațiuni de spălare de bani. Totodată, BC MOLDINCONBANK S.A. continua să dețină relații de corespondență.
 - h) Părțile implicate în tranzacții nu au avut pretenții și plângeri, iar toate hotărârile și ordonanțele instanțelor de judecată nu au fost atacate în instanțele de judecată superioară nici în R. Moldova, nici în Federația Rusă sau altă instanță internațională.
 - i) Mai multe companii off-shore creditoare în cazul acestei tipologii, fac parte din grupurile de companii atribuite persoanelor expuse politic sau persoane vizate în anchete naționale sau internaționale. Aceste grupuri de companii le regăsim și în alte scheme și operațiuni privind deposedarea de bunuri, atacuri raider, falimentări de întreprinderi de importanță națională și regională.
 - j) SPCSB a sesizat Curtea Supremă de Justiție și BNM printr-un demers secret în luna martie 2014, care presupunea pregătirea fazei finale de stopare a acestei tipologii, prin care trebuiau să fie realizate măsuri speciale de investigație și acțiuni de urmărire penală împreună cu procurorii. Ulterior, Dorin Drăguțanu, ex-gubernator BNM și Mihai Poalelungi, ex-președinte CSJ, a doua zi, au ieșit în cadrul unor conferințe de presă și au anunțat despre tipologia identificată. Nu a fost constatat scopul acestor acțiuni - fie să dea un semnal public autorilor și membrilor tipologiei, fie au urmărit alt scop, deoarece, atât D. Drăguțanu, cât și M. Poalelungi au refuzat să se prezinte în cadrul audierilor publice. Răspuns la aceste două întrebări nu au fost obținute.
 - k) În 2014 tranzacțiile financiare în baza acestei tipologii s-au stopat subit. Instituțiile statului, inclusiv prin SPCSB, între timp, nu au avut capacitatea de a bloca aceste tranzacții din cauze unei sintagme introdusă în legislație – ”având efect suspensiv”. Apariția sintagmei respective a reprezentat unul din aspectele deosebite ale acestei tipologii.

VII. Procesele verbale ale audierilor publice privind acțiunile/inacțiunile autorităților

Pe parcursul activității sale, Comisia a desfășurat audieri publice cu reprezentanții instituțiilor responsabile, cât și cu ex-deputați. Au fost elaborate stenograme ale audierilor, ce sunt atașate la prezentul raport, alături de imaginile video, care urmează să completeze prezentul raport. De asemenea, Comisia a adresat întrebări în scris instituțiilor, răspunsul cărora, de asemenea, este atașat.

1. Audieri Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, director Vasile Șarco, director adjunct - Evghenii Sîrbu;
2. Răspuns SPCSB Nr. 03/03 – 1712 din 23.12.2020
3. Audieri Vladimir Munteanu – vice guvernator al BNM și Andrei Burciu – șef adjunct al Direcției Combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului;
4. Răspunsuri BNM
5. Răspunsuri UNEJ

6. Audieri Viorel Chetraru – ex- director Centrul Național Anticorupție (actual vicepreședinte Curtea de Conturi)
7. Răspuns ex-deputat, Stoianoglo Alexandr
8. Răspunsuri Procuratura Generală și Procuratura Anticorupție
9. Audieri Valeriu Saharneau – ex-deputat;
10. Audieri Valeriu Guma – ex-deputat;
11. Audieri Eduard Varzari - Adjunct al Procurorului șef al Procuraturii Anticorupție (expert titular - Grupul de experți pentru lupta contra spălării banilor și finanțării terorismului - MONEYVAL);
12. Audieri Vitalie Mămăligă – director al insolabilității S. A. Moldcarton;
13. Raspuns BNM, PA, CNA, Curtea de Conturi, BEM – cazul Moldcarton
14. Răspuns Federația Rusă – Banca Centrală
15. Răspuns Federația Rusă – Duma de Stat
16. La solicitarea a patru membri ai comisiei a fost audiat V. Platon. Imiginile video sunt atașate la prezentul Raport.

VIII. Propuneri și recomandări pentru modificarea cadrului normativ solicitate de la instituții

În cadrul activității de lucru, comisia a constatat mai multe neclarități în cadrul legal existent ce a dus la spălarea banilor prin intermediu instituțiilor financiar-bancare din Republica Moldova cu participarea judecătorilor și a executorilor judecătorești.

În acest sens, am solicitat de la autoritățile competente propuneri pentru modificarea cadrului legal relevant în vederea combaterii spălării banilor prin Republica Moldova.

Banca Națională a Moldovei:

Modificarea cadrului național de reglementare a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului prin revizuirea Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, ce vizează temeiul suspendării/ încetării relației de afaceri, precum și cel de raportare a tranzacției suspecte în cazul imposibilității finalizării măsurilor de precauție.

În aceeași ordine de idei, Banca Naționala își exprimă îngrijorarea față de promovarea Proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381/1997, înregistrat în Parlament cu nr.14 din 27.01.2021 prin care se propune înlăturarea aplicabilității unui sir de prevederi ale Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (art. 5,6,7și 8), în cazul deschiderii conturilor bancare cu mențiunea Fond Electoral". Avizul BNM asupra Proiectului dat a fost remis, inclusiv, Parlamentului Republicii Moldova prin scrisoarea nr. 31-002/8/370 din 08.02.2021.

Un alt aspect pe care îl supunem atenției Dvs. este legat de intrarea în vigoare a Legii nr. 215 pentru modificarea unor acte normative (legea deoffshorizării) din 27.11.2020 (în

continuare Legea nr. 215/2020), prin care autoritățile publice și întreprinderile de stat au fost incluse în lista entităților raportoare în sensul Legii nr. 308 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în continuare Legea nr. 308/2017). Acest fapt atrage o serie de consecințe dificil de gestionat, și anume, delimitarea clienților" autorităților publice, definirea activităților autorităților publice care intră sub incidența obligațiilor de entitate raportoare, elaborarea de politici și proceduri interne și aplicarea măsurilor de precauție sau a măsurilor de precauție sporită, reglementarea modului de monitorizare a respectării Legii nr.308/2017 de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor etc.

Serviciul de Informații și Securitate:

1. Articolul 97, alineatul (3) din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, se completează cu litera e'), cu următorul conținut:

„e) la solicitarea Serviciului de Informații și Securitate, în scopul îndeplinirii atribuțiilor funcționale;"

2. Articolul 16, din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, se completează cu alineatul (5¹), cu următorul conținut:

„(5¹) Prevederile alin. (5¹) nu se aplică în cazul solicitării Serviciului de Informații și Securitate de acces la resursele informaționale deținute de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, în scopul exercitării atribuțiilor funcționale."

Comisia Națională a Pieței Financiare:

Se propune amendarea Codului administrativ cu următoarele aspecte de importanță stringentă pentru piața financiară non-bancară:

Articolul 214 se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

(9) Până la soluționarea definitivă a cauzelor, nu pot fi suspendate actele normative, precum și actele cu caracter individual cu privire la suspendarea/ retragerea licenței/ autorizației/ avizului, instituirea procedurii de redresare/remediere/administrare specială și/sau provizorie a entităților supravegheate de Comisia Națională, inclusiv actele adoptate în procesul de evaluare și supraveghere a calității acționarilor/asociațiilor și a persoanelor cu funcții de conducere ale entităților supravegheate, actele aferente măsurilor aplicate de administratorul special provizoriu în cursul administrării speciale provizorii, precum și actele de sancționare aplicate de Comisia Națională participanților pieței financiare nebancale în cadrul procedurilor. Executarea altor acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare poate fi suspendată de către instanța de judecată doar prin aplicarea mutatis mutandis a prevederilor art. 23 alin. (2)-(8) și (11) din Legea nr.192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare."

Reiterăm, că măsurile aplicate de CNPF trebuie să beneficieze de încredere publică, precum și să fie izolate de orice ingerință abuzivă, fiind asigurată supremația legii și neadmiterea imixtiunilor nefondate și inadmisibile în atribuția de supraveghere.

Pentru a fi capabilă să asigure îndeplinirea eficientă a obiectivelor sale, CNPF trebuie să aibă libertatea de a interveni în orice moment, cu orice instrument considerat potrivit, în corectării eventualelor abateri de la principiile/regulile de activitate profesionistă și scopul urmărit, motiv pentru care se impune necesitatea unei flexibilități în intervențiile CNPF (în interes public), care trebuie să le exercite în mod efectiv și

descurajator pentru cei care urmăresc, direct sau indirect, lezarea sistemului financiar nebancaar. Prin urmare, inclusiv, în așa mod, poate fi atins și în privința sectorului supravegheat de CNPF scopul normei prevăzute la art. 126 alin. (2) lit. c) din Constituție, potrivit căreia, Statul trebuie să asigure: [...] c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară.

De asemenea, în context, sunt necesare și amendamente la legea-cadru (nr.192/1998), după cum urmează.

"La articolul 5:

alineatul (2) se completează cu textul,, inclusiv în contextul constatării și examinării încălcărilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului";

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

"(3) Comisia Națională poate încheia acorduri bilaterale sau multilaterale de cooperare care prevăd schimbul de informații publice și confidențiale cu autoritățile de supraveghere din alte state, cu condiția ca informațiile comunicate să beneficieze de garanții ale secretului de stat, comercial sau profesional cel puțin echivalente cu cele stabilite de legislația Republicii Moldova. Acordurile de cooperare vor stabili că informațiile confidențiale furnizate de Comisia Națională pot fi divulgate doar cu acordul expres al acesteia.

(4) Informațiile provenite dintr-un alt stat vor fi divulgate de Comisia Națională numai cu acordul expres al autorității care le furnizează și exclusiv în scopul pentru care s-a dat acest acord.

Articolul 9:

alineatul (1):

la litera d), după textul acționarilor," se introduce textul „precum și/sau în cazul aplicării măsurilor de prevenire și de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului," și se completează cu cuvintele legate de exercitarea atribuțiilor sale":

Articolul 27:

la alineatul (1), litera a) se completează cu textul decât în cazurile și în limitele prevăzute de prezenta lege și alte acte normative": articolul se completează cu alineatul (1) cu următorul cuprins:

(1) Informațiile obținute în exercițiul funcțiunii pot fi divulgate sau furnizate în următoarele situații:

a) cu acordul expres al persoanei la care se referă informațiile;

b) când informațiile urmează a fi publicate conform legislației;

c) în cazul furnizării informațiilor într-o formă rezumată sau integrată care nu permite identificarea persoanei la care se referă informația, precum și în cazul exercitării atribuțiilor privind informarea publicului;

d) *in cadrul acordurilor de cooperare cu alte autorități publice sau din inițiativa Comisiei Naționale, in scopul exercitării atribuțiilor de supraveghere și control asupra respectării prevederilor legislației:*

e) *la cererea instanțelor de judecată și/sau a organelor de urmărire penală, și a altor autorități prevăzute de lege;*

f) *la cererea autorităților sau altor organe de supraveghere similare din alte state, in condițiile prevăzute la art. 5 alin. (3)."*

Complementar, operarea amendamentelor prenotate, evidențiază imperativul unei intervenții subsecvente în partea ce ține de termenele procedurii administrative prevăzute de Codul administrativ. În acest sens, stăruim asupra faptului că domeniul financiar-nebancar este reglementat de un cadru legal esențialmente special, cu principii și rigori deosebite, care impun existența unor instrumente complexe aferente exercitării atribuțiilor de supraveghere și control. Astfel, eficiența desfășurării procedurilor administrative este condiționată inclusiv de stabilirea unor norme derogatorii, în speță, termene mai extinse a desfășurării procedurilor administrative particulare CNPF. Punctual, atragem atenția asupra faptului că termenul de 30 de zile a procedurii administrative, cu posibilitate de extindere până la 90 de zile este unul ineficient și implică dificultăți în aplicare în cazul examinării cererilor de eliberare a acelor permise care comportă imperativul solicitării informațiilor de la alte autorități, inclusiv internaționale, precum și în contextul exercitării atribuțiilor de control. Or, desfășurarea procedurii administrative trebuie să fie fundamentată pe principii de eficiență și în același timp de comprehensibilitate, iar intervențiile continue ale autorității doar pentru a satisface termenul restrâns al procedurii administrative, îngreunează procesul de autorizare, supraveghere și control. În context, extinderea termenelor în condițiile legislației actuale impune motivarea complementară care de fapt nu derivă decât din imperativul suficienței de timp pentru a examina volume mari de documente/înscrisuri/operațiuni, precum și pentru a examina multivalent aspectul de corespundere a petiționarului la rigorile impuse de actul permisiv solicitat.

Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești:

Expunerea lit. f) a art.8 al Legii privind executorii judecătorești în următoarea redacție: *"să întocmească, să emită și să înregistreze toate documentele executorii în registrul electronic, conform regulamentului de ținere a acestuia, aprobat de Consiliul UNEJ."*

Includerea în Legea privind executorii judecătorești a unor reglementări care ar exclude concentrarea unor tipologii de dosare doar la câteva persoane- evitând în acest mod fenomenul "executorului judecătorec de buzunar" al unor persoane/grupuri.

Modificarea termenilor prevăzuți la art. 60 și 70 din Codul de Executare, din motiv că existența unor termeni atât de restrânși cauzează erori procedurale.

Instituirea unor măsuri de sancționare a creditorilor care pun cu bună știință în executare documente executorii cu careva vicii.

Consiliul Superior al Magistraturii:

Completarea art. 345 alin. (1) lit. a), b), g), k) și n) din Codul de procedură civilă cu dispoziția *"dacă valoarea acțiunii nu depășește 1000 de unități convenționale"*. (valoarea optimală)

Completarea art. 347 alin. (2) din Codul de procedură civilă cu următoarea dispoziție "... confirmată printr-un act eliberat de organul abilitat".

Completarea art. 352 alin. (1) din CPC cu dispoziția sau prin intermediul altor mijloace de comunicare, cu aviz de înmânare".

Se propune o nouă redacție a alin.(1)art.353 CPC în următoarea redacție: „În termen de 5 zile de la data depunerii de către debitor a obiecțiilor împotriva pretențiilor admise, judecătorul care a eliberat ordonanța dispune, prin încheiere, care nu se supune nici unei căi de atac, admiterea obiecțiilor debitorului și anularea ordonanței. Dacă obiecțiile nu se referă la pretențiile examinate prin ordonanță, printr-o încheiere susceptibilă de atac cu recurs, în termen de 3 zile, vor fi respinse ca inadmisibile.

Camera Notarială a Republicii Moldova:

Includerea în lista entităților raportoare a executorilor judecătorești și a administratorilor autorizați.

Consiliul Suprem de Securitate:

Evaluarea periodică, trimestrială, a activității organelor Procuraturii și a organelor de urmărire penală referitoare la investigarea cazului denumit generic „Landromat”.

Propunerile de modificare a cadrului normativ înaintate către CSS în anii de referință 2010-2014

- Codul Fiscal:

1. Art.24 de completat cu un alineat nou cu următorul conținut: „Nu se permite deducerea sumelor achitate sau suportate aferente tranzacțiilor economice efectuate cu furnizori-fantomă (la toate etapele) ce au ca scop sustragerea de la plata obligațiilor fiscale și tranzacțiilor economice ce cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190-XVI din 26.07.2007."

2. Articolul 102 de completat cu conținutul: „Suma TVA, achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate aferente tranzacțiilor economice efectuate cu furnizori-fantomă (la toate etapele) ce au ca scop sustragerea de la plata obligațiilor fiscale și tranzacțiilor economice ce cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 190-XVI din 26.07.2007, nu se trece în cont și nu se raportează la consumuri sau la cheltuieli."

-Codul civil

1. La art. 152:

alineatul (9) se completează în final cu cuvintele "și are putere juridică de la data înregistrării la organul înregistrării de stat a modificărilor operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice”.

- Legea nr.220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali:

1. La art. 7

alineatul (1), se introduce litera e) cu următorul cuprins:

„e) declarația, conform modelului aprobat de Guvern, depuse de către administrator și fiecare din fondatorii societății cu răspundere limitată în fața registratorului independent, sau, în cazul reprezentării, declarația acestora autentificată notarial, privind obligarea lor, sub sancțiunea tragerii la răspunderea prevăzută de lege, de a nu transmite ștampilele, documentele de fondare și de strictă evidență a societății comerciale fondate persoanelor neîmputernicite și de a anunța timp de 3 zile lucrătoare organul înregistrării de stat despre luarea, sustragerea, pierderea, degradarea, distrugerea acestora.”

2. La art. 13 alineatul (1), se introduce litera c) cu următorul cuprins:

„c²) stabilirii, în actele de constituire sau în actele de modificare a acestora, ca administrator a unei persoane private prin hotărâre judecătorească irevocabilă de dreptul de a deține funcții de conducere în societățile comerciale sau de a desfășura activitatea de antreprenariat;”

3. La art. 17, se introduc literele e) și f) cu următorul cuprins:

„e) contractul privind înstrăinarea unei părți sociale sau a unei fracțiuni a părții sociale în societatea cu răspundere limitată;

f) declarația, conform modelului aprobat de Guvern, depuse de către noii administrator și fondatori ai societății cu răspundere limitată în fața registratorului independent, sau, în cazul reprezentării, declarația acestora autentificată notarial, privind obligarea lor, sub sancțiunea tragerii la răspunderea prevăzută de lege, de a nu transmite ștampilele, documentele de fondare și de strictă evidență a societății comerciale persoanelor neîmputernicite și de a anunța timp de 3 zile lucrătoare organul înregistrării de stat despre luarea, sustragerea, pierderea, degradarea, distrugerea acestora.”

4. La art. 36 alineatul (2), se introduce litera b') cu următorul cuprins:

„b¹) solicită de la autoritățile publice competente informații despre atragerea la răspundere penală a administratorului și fondatorilor persoanei juridice;”

- La Legea nr.1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat:

Articolul 51². Autentificarea contractelor privind înstrăinarea unei părți sociale sau a unei fracțiuni a părții sociale în societățile cu răspundere limitată

„(1) Contractul de înstrăinare a unei părți sociale sau a unei fracțiuni a părții sociale în societățile cu răspundere limitată se autentifică notarial, cu condiția prezentării de la inspectoratul fiscal de stat teritorial, în raza căruia este înregistrată societatea, a următoarelor documente, aprobate de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat:

a) certificatul privind restanțele la bugetul public național;

b) certificatul despre predarea la inspectoratul fiscal de stat teritorial a tuturor facturilor fiscale neutilizate.

(2) La autentificarea contractului privind înstrăinarea unei părți sociale sau a unei fracțiuni a părții sociale în societatea cu răspundere limitată notarul primește de la persoana care procură o parte socială sau o fracțiune a părții sociale declarația acestuia, conform modelului aprobat de Guvern, sau, în cazul reprezentării sale, declarația acestuia autentificată notarial, privind obligarea lui, sub sancțiunea tragerii la răspunderea

prevăzută de lege, de a nu transmite ștampilele, documentele de fondare și de strictă evidență a societății comerciale persoanelor neîmpuțernicite și de a anunța timp de 3 zile lucrătoare organul înregistrării de stat despre luarea, sustragerea, pierderea, degradarea, distrugerea acestora,

(3) Documentele enumerate în alin. (1) și (2) se vor păstra în original împreună cu un exemplar al contractului la biroul notarial.

(4) Copiile legalizate notarial de pe documentele enumerate în alin. (1) și (2) se vor anexa la exemplarul contractului de înstrăinare autentificat, care se prezintă în termen de 10 zile de cel ce a procurat o parte socială sau o fracțiune a părții sociale organului înregistrării de stat, pentru înregistrarea modificărilor în Registrul de stat al persoanelor juridice."

Alte propuneri

Procuratura Generală:

Pentru a asigura o investigație sub toate aspectele, completă și obiectivă, a cazului denumit „Landromat”, consideram oportun operarea modificărilor în următoarele articole din cadrul Legii cu privire la Procuratură:

art.11 alin.(3), să fie expus în următoarea redacție: „Procurorul General prezintă Parlamentului anual, pînă în data de 31 martie a anului în curs, un raport despre activitatea Procuraturii în anul precedent. Raportul se audiază în plenul Parlamentului cu participarea Procurorului General și adjuncților săi, este făcut public și se plasează pe pagina web oficială a Procuraturii Generale”.

art.57 alin.(1), urmează a fi completat cu litera j) cu următorul cuprins: „j) constatării numirii Procurorului General în funcție în baza unor prevederi legale declarate neconstituționale”;

art.58 alin.(1) lit. h) se expune în următoarea redacție: „h) stabilirii, prin actul de constatare rămas definitiv, a încălcării regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;”

art.58 alin.(1) lit. l) se expune în următoarea redacție: „stabilirii, prin actul de constatare rămas definitiv, a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese;”

IX. Cadrul instituțional cu atribuții în domeniul combaterii și prevenirii spălărilor de bani și finanțării terorismului

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiară) reprezintă centrul național de colectare, analiză și diseminare a datelor financiare și totodată reprezintă o importantă interfață între sectorul financiar, profesii libere de specialitate pe de o parte și sistemul organelor de drept pe de altă parte. Serviciul, urmare a unui proces analitic complicat combinat cu investigații financiare identifică scheme complexe și tipologii de spălare a banilor și finanțare a terorismului, care sunt remise subdiviziunilor operative, de urmărire penală pentru examinare conform competenței.

Serviciul de urmărire penală este o instituție publică din cadrul autorității judiciare, care contribuie la respectarea statului de drept, a actului de justiție, la protecția drepturilor și a intereselor legitime ale indivizilor și societății. Include

1. Procuratura Generală
2. Procuraturile specializate
3. Procuraturile teritoriale.

Procuratura Generală, la decizia Procurorului General, conduce și efectuează cercetarea penală și reprezintă acuzația în instanțe. Procuraturile teritoriale conduc urmărirea penală în cazurile referitoare la infracțiuni în care urmărirea penală este efectuată de către organele teritoriale de urmărire penală ale Ministerului de Interne.

- Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și a Cauzelor Speciale conduce urmărirea penală în cazurile referitoare la infracțiuni în care urmărirea penală este efectuată de unitățile de urmărire penală ale organelor centrale specializate ale Ministerului de Interne și Serviciul Vamal, cât și în cazurile care i-au fost remise spre urmărire ulterioară de către Procurorul General. Reprezintă, în toate cazurile menționate mai sus, acuzația în instanța de fond, curțile de apel, curțile de casare.
- Procuratura Anticorupție este o altă procuratură specializată care conduce urmărirea penală în cazurile în care urmărirea penală este efectuată de Centrul Național Anticorupție și reprezintă, în cazurile menționate mai sus, acuzația în instanțele de fond și Curtea de Apel.
- Centrul Național Anticorupție este autoritatea specializată în prevenirea și combaterea corupției, a actelor legate de corupție și a faptelor coruptibile, inclusiv spălarea banilor și finanțarea terorismului. În cadrul CNA, Agenția de recuperare a bunurilor infracționale (ARBI) este responsabilă pentru recuperarea activelor obținute inclusiv prin corupție și spălare de bani.
- Organele de urmărire penală ale Ministerului de Interne desfășoară anchete penale pentru infracțiuni care nu sunt atribuite prin lege zonei de jurisdicție a altor agenții de anchetă.
- Organismul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează cercetări penale cu privire la infracțiunile legate de contrabandă și evaziunea plăților vamale, astfel cum sunt definite în Codul penal al Republicii Moldova.
- Centrul Antiterorist al SIS este organul responsabil de coordonarea tehnică a măsurilor de prevenire și combatere a terorismului desfășurate de către autoritățile publice competente. Prin intermediul Centrului, Serviciul interacționează cu alte organe ale statului, în vederea optimizării acțiunilor de prevenire a fenomenului terorist pe teritoriul țării. Sarcinile de baza sunt evaluarea amenințărilor teroriste la securitatea națională, acumularea și analiza informațiilor despre starea și tendințele de extindere a fenomenului, asigurarea unui schimb pertinent de informații atât la nivel național, cât și cu partenerii Serviciului din străinătate.
- Comisia Națională a Pieței Financiare este o autoritate publică autonomă, ce organizează și supraveghează entitățile care desfășoară activități pe piețele de capital (valori mobiliare), asigurări și microfinanțare, cum ar fi firmele de investiții, societățile, companiile de asigurări, intermediarii de asigurări, asociații și organizații de microfinanțare.
- Ministerul Finanțelor reglementează contabilitatea și auditul în sectorul corporativ, precum și parțial organizatorii de jocuri de noroc (inclusiv cazinourile).

Acesta efectuează supravegherea la fața locului, menține și actualizează „Registrul de stat al auditorilor”

- Ministerul Justiției eliberează licențele notarilor și avocaților și participă la cooperarea internațională, inclusiv la extrădare.
- Serviciul Fiscal de Stat este responsabil pentru procesul de administrare a impozitelor. De asemenea, creează, gestionează și actualizează Registrul conturilor de plăți bancare ale persoanelor fizice și juridice în cadrul prevenirii spălării banilor și combaterii terorismului.
- Agenția pentru Servicii Publice coordonează și organizează activitățile care vizează asigurarea implementării politicilor publice în domeniile, printre altele, a cadastrului imobiliar, reglementarea prin acordarea de licențe pentru activitatea antreprenorială și înregistrarea de stat a persoanelor juridice, sucursalele și reprezentanțele acestora și persoane care desfășoară activități independente. De asemenea, acordă licențe cazinourilor.
- Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării este responsabilă pentru acordarea licențelor, înregistrarea și supravegherea persoanelor fizice și juridice care practică activități cu metale și pietre prețioase.
- Camera Notarială și Uniunea Avocaților supraveghează notarii și respectiv avocații. Acestea sunt organisme de autoreglementare, promovând și protejând beneficiile lor, garantând independența și calitatea asistenței notariale/avocaților.

CONCLUZII

Ancheta parlamentară este o expresie a funcției de control pe care o are Parlamentul, astfel, exprimă soluțiile legislative prevăzute în legislația națională la art.31 alin.(3)-(7) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, care se aplică și activității comisiilor de anchetă.

Potrivit art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr.213/2020: Comisia de anchetă a avut ca scop cercetarea complexă a circumstanțelor de fapt, a rolului instituțiilor publice, a persoanelor publice și private, cauzelor și a cadrului legal care au făcut posibil și au condus la fenomenul spălărilor de bani originari din Federația Rusă prin R. Moldova, în perioada anilor 2010-2014, tipologie numită generic „Laundromat”. Activitățile comisiei s-au desfășurat în termen de 120 de zile (extinsă prin Hotărârea Parlamentului nr.48/2021 la 165 de zile).

Obiectivele comisiei de anchetă propuse au corespuns imperativului politic și social de a clarifica anumite aspecte și de a constata cauzele privind circumstanțele care au condus la fenomenul spălărilor de bani în proporții deosebit de mare prin intermediul judecătorilor și instituțiilor financiar-bancare din Republica Moldova - fenomen cu un major impact negativ pe plan social, politic și juridic.

De asemenea, unul dintre obiectivele propuse de Comisie a fost cel de a explica opiniei publice împrejurările și cauzele în care s-au produs anumite evenimente și dacă au avut loc acțiuni cu efecte negative, precum și stabilirea concluziilor și măsurilor ce se impun. Totodată, cercetarea nu a urmărit stabilirea vinovăției unor persoane, ci doar constatarea existenței sau inexistenței unor stări de fapt.

În cadrul anchetei parlamentare, fiind analizate acțiunile Serviciului Prevenire și Combaterea Spălării Banilor în anii de referință 2010-2014, în contextul reacției instituției specializate la tipologia „Laundromat”, s-a constatat că toate activitățile desfășurate de către Serviciu, s-au manifestat prin lipsă de eficiență, odată ce a fost posibil ca o sumă colosală, de peste 22 miliarde de dolari să tranziteze instituții financiare autohtone. Chiar dacă măsurile întreprinse, conform actelor recepționate, denotă implicare activă atât pe plan intern, cât și extern, acest aspect nu a împiedicat autorii operațiunii să își realizeze interesele. Astfel, rolul Serviciului de a identifica timpuriu asemenea tipologii și de a declanșa reacția întregului mecanism instituțional de nivel național pentru a stopa tranzacțiile suspecte nu a fost realizat. Mai mult ca atât, anumiți funcționari ai Serviciului Prevenire și Combaterea Spălării Banilor, cum ar fi directorul Serviciului, Vasile Șarco, sunt angajați ai instituției mai bine de 10 ani.

Materialele analizate și persoanele audiate în cadrul anchetei parlamentare au permis de a concluziona că deficiențele în reacția Serviciului la tipologia „Laundromat” ar putea fi generate de mai mulți factori, cum ar fi: imperfecțiunea cadrului normativ; ineficiența conducerii și coordonării activității Serviciului; insuficiența resurselor, competențelor acordate acestei instituții, dar și independenței în activitate, ineficiența cooperării cu alte instituții, inclusiv cu organele de drept; neasigurarea continuității și plenitudinii investigațiilor inițiate; insuficiența motivării și calificării personalului Serviciului; planarea suspiciunilor cu privire la lipsa integrității în cadrul instituției; ineficiența instrumentelor existente de evaluare și apreciere a eficienței activității desfășurate de Serviciu.

Cauzele și premisele acestei calități reduse a prestației reprezintă obiectul unor evaluări ce urmează a fi efectuate separat de către experți naționali și internaționali în domeniul creării și organizării activității unităților de informații financiare (UIF).

În același timp, suportul la investigarea ulterioară a tipologiei „Laundromat” de asemenea nu s-a adevărit de a fi substanțial, deoarece până în prezent sunt multiple circumstanțe neclarificate și bunuri pretinse a fi ilicite, dar care nu putem afirma dacă au fost cu adevărat urmărite.

Cele constatate vor determina și dimensiunile de intervenție în vederea redresării stării de fapt în domeniul cercetării cazului denumit generic „Laundromat” obiectiv, complet și sub toate aspectele, dar și neadmiterii unor noi astfel de cazuri în viitor.

În rezultatul analizei efectuate de către Comisia parlamentară actelor remise, s-a constatat că admiterea în Republica Moldova a tipologiei „Laundromat” a fost posibilă, inclusiv și datorită ineficienței mecanismelor de intervenție ale Băncii Naționale.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 44 al Legii nr. 518 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Banca Națională este unica instituție care efectuează licențierea, reglementarea și supravegherea, băncilor persoane juridice din Republica Moldova și a sucursalelor băncilor din alte state. În acest scop Banca Națională este împuternicită: să emită acte normative, să efectueze controale asupra băncilor din Republica Moldova și sucursalelor acestora din alte state, să ceară băncilor furnizarea documentelor, informațiilor și datelor necesare pentru exercitarea atribuției de supraveghere a activității acestora, precum și să dispună măsuri de supraveghere sau să aplice sancțiuni.

Materialele examinate de către membrii Comisiei parlamentare, precum și persoanele audiate, au permis de a constata că intervenția BNM pentru a reacționa la tipologia „Laundromat” a fost ineficientă, determinată de mai mulți factori, cum ar fi: lipsa experienței personalului de a se confrunța cu astfel de cazuri; cadrul normativ era modificat pentru a facilita realizarea tipologiei respective; interacțiunea cu alte instituții publice, inclusiv organe de drept, este însoțită de deficiențe și nu este clar reglementată prin careva acte de colaborare (acorduri, memorandumuri etc.); planarea suspiciunilor cu privire la lipsa integrității în cadrul instituției; ineficiența conducerii și coordonării activității personalului BNM ș.a.

În urma constatării unor circumstanțe deosebite în modificarea cadrului normativ, Comisia a solicitat suplimentar anumite acte din arhiva Parlamentului și din acestea s-a concluzionat că în procesul spălării banilor, la bazele modificării legislației a stat un amendament, înaintat de ex-directorul Centrului Național Anticorupție, Viorel Chetaru. Or, din analiza dosarelor din anul 2011 privind modificări în Legea nr.190/2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, în sinteza amendamentelor, s-a descoperit că însăși instituția din care făcea parte în anii de referință SPCSB și care ar fi trebuit să combată acest fenomen, neavând drept de inițiativă legislativă a propus sintagma „având efect suspensiv”. Acest amendament a fost susținut de comisia parlamentară și anume de Comisia securitate națională, apărare și ordine publică al cărei președinte era Alexandru Stoianoglo, actualul procuror general.

Printre obiectivele comisiei speciale de anchetă s-au aflat și determinarea implicării unor instituții și/sau persoane, în spălarea banilor în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătoriilor și al instituțiilor financiar-bancare din Republica

Moldova. Pentru realizarea investigației, comisia a apreciat necesară verificarea împrejurărilor în care persoane care ocupau funcții publice în cadrul unor instituții ale statului ar fi putut avea o implicare în fenomenul investigat sau ar fi putut facilita prin diferite modalități realizarea schemelor de spălare de bani pe teritoriul Republicii Moldova.

Comisia de anchetă subliniază că dl Alexandr Stoianoglo a fost invitat la audieri nu în calitatea sa de Procuror General, ci în calitatea sa de ex-deputat și de ex-președinte al Comisiei Parlamentare Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică și membru din oficiu al Consiliului Suprem de Securitate, deci persoană-cheie, responsabilă de gestiunea, monitorizarea, inclusiv și de prevenirea și combaterea spălării banilor, dânsul refuzând să se prezinte. Deci, la caz nu operează excepția de la art.31 alin.(4) teza a II-a din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996, ceea ce presupune obligativitatea înfățișării dlui Stoianoglo Alexandr în fața Comisiei de anchetă. Potrivit art.4 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, nr.199/2020, exercitarea funcției de demnitate publică se bazează pe principiile legalității, liberului consimțământ, transparenței, exemplului personal, responsabilității și al loialității.

Urmare a refuzului de a se prezenta în cadrul audierilor, Comisia de anchetă a solicitat în demersul CA-213-02, nr.45 din 05.01.2021 răspunsuri în scris la anumite întrebări, deși acest fapt nu degrevează persoana dlui Alexandr Stoianoglo de a se prezenta în fața Comisiei de anchetă, cu atât mai mult cu cât, prin răspunsul transmis la data de 14 ianuarie 2021, a evitat să furnizeze orice informație pe care comisia parlamentară o putea valorifica în stabilirea realității factuale pe care o investighează.

Deci, persoana care ocupă o funcție de demnitate publică trebuie să asigure prestigiul funcției exercitate, care impune o conduită legală, socială și morală în acord cu rangul demnității publice, cu gradul de reprezentare și cu încrederea oferită de cetățeni în autoritatea statului. Exercițarea funcției de demnitate publică, nu poate fi rezumată doar la îndeplinirea drepturilor, obligațiilor și îndatoririlor pe care le impune mandatul deținut, ci presupune a priori loialitate față de toate valorile și principiile consacrate prin Constituție și respect față de celelalte autorități publice cu care intră în raporturi de colaborare. Din acest context rezultă obligația principială a oricărui reprezentant al autorităților publice de a se prezenta și de a oferi documentele/înscrierile sau informațiile utile și concludente în fața comisiilor parlamentare de anchetă în scopul clarificării unor împrejurări de fapt care să conducă la aflarea adevărului într-o chestiune de interes public.

În concluzie, prin refuzul dlui Alexandr Stoianoglo, invitat nu în calitatea sa de Procuror General, ci în calitatea sa de ex-deputat și de ex-președinte al Comisiei Parlamentare Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică și membru din oficiu al Consiliului Suprem de Securitate, de a se prezenta în fața Comisiei de anchetă pentru clarificarea unor aspecte legate de anumite evenimente care au dus la spălarea banilor în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătorilor și al instituțiilor financiar-bancare din Republica Moldova, a fost încălcată autoritatea Parlamentului, organ reprezentativ al poporului, astfel a fost împiedicată desfășurarea activității sale, sub aspectul îndeplinirii atribuțiilor de control prin intermediul comisiilor parlamentare.

ABREVIERI:

PA- Procuratura Anticorupție;

SPCSB- Serviciul Prevenirii și Spălării Banilor;

UE- Uniunea Europeană;

USM- Universitatea de Stat din Moldova;

SRL- Societatea cu Răspundere Limitată;

ICS – Întreprindere cu Capital Străin;

SA- Societate pe Acțiuni;

BC- Banca Comercială;

BNM- banca Națională din Moldova;

CCCEC- Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției;

IT- Tehnologii Informaționale;

CSS- Consiliul Suprem de Securitate;

CSM- Consiliu Superior al Magistraturii;

UNEJ – Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești;

CSJ – Consiliul Superior al Magistraturii;

MICB – Moldindconbank;

BEM – Banca de Economii a R. Moldova

RM – Republica Moldova;

CNA -Centrul Național Anticorupție;

SIS – Serviciul Informațional de Securitate;

ONP – Organizații non-profit;